

توراه اور • پاراشاها מקץ • مامار 1

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם וגו'

«و چنین شد که در پایانِ دو سالِ
کامل، فرعون خواب می دید»

عشق به ה' که در نماز بیدار می شود، تنها هنگامی دوام می آورد که در ظرفهای
تورات نگاه داشته شود و در راستای مقصود ה'، یعنی پدید آوردن سکونتگاهی در
میانِ عوالمِ فرودین (דירה בתחתונים, dirah betachtonim)، جهت داده شود؛
نمازی که در پی تجربه شخصی خود است، «یوسف» را از یاد می برد و نورش مانند
خوابِ فرعون محو می شود.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/mikeitz/1

مقصود اصلی

عشق به **ה'** که در نماز بیدار می‌شود، تنها هنگامی دوام می‌آورد که در ظرف‌های تورات نگاه داشته شود و در راستای مقصود **ה'**، یعنی پدید آوردن سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین (**דירה בתחתונים**, dirah betachtonim)، جهت داده شود؛ نمازی که در پی تجربه شخصی خود است، «یوسف» را از یاد می‌برد و نورش مانند خوابِ فرعون محو می‌شود.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشتهای پایان متن هستند.

خلاصه مامار

این مامار، داستانِ ساقی‌باشی و فرعون را نقشه‌ای از نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) می‌خواند. در نفس، در ذهن آب هست (اندیشیدن به عظمت **ה'**) و در قلب آتش (تشنگی سوزان برای او)؛ این دو با نای تنفسی (**קנה**, kaneh)، یعنی صدا و حروفِ تورات و نماز، به هم پیوند می‌یابند. این همان «ساقی‌باشی» مقدس است. در خوابِ او، تاک اسرائیل است، خوشه‌های انگور نفوس‌اند و شرابشان عشقِ پنهان به **ה'** است؛ عشقی که تنها با فشردن آن در اثر فروتنی آزاد می‌شود و در نماز به فرعون مقدس، یعنی تجلی **ה'**، تقدیم می‌گردد. کسی که گناه کرده است نمی‌تواند به این شرابِ شادی‌آفرین دست یابد؛ برای او شرابِ مست‌کننده تلخی هست که، مانند صالحانِ حقیقی زوهار (**זוהר**) که هر روز به رفتن از این جهان می‌اندیشند، او را از دغدغه‌های دنیوی غافل می‌کند و وامی‌دارد از ژرفای قلب نماز بخواند. هر دو شراب باید به‌خاطر **ה'** در توراتِ مکتوب و توراتِ شفاهی «نهفته بمانند». وقتی ساقی‌باشی یوسف (**יוסף**)، یعنی این مقصود، را از یاد می‌برد، تورات «به پایان می‌رسد» و نماز به خوابی بدل می‌شود که گاوهای لاغر آن را می‌بلعند.

طرح کلی

1	فراموش‌کردن ساقی‌باشی و همتایان مقدس	11
بخش «میکتس» در پی فراموش‌کردن یوسف از سوی ساقی‌باشی می‌آید؛ فرعون و ساقی‌باشی در قداست همتایانی دارند.		
2	آب، آتش و نای	7-21
چهار عنصر در بدن و نفیس الهی: اندیشه ذهن، عشق آتشین قلب و نای - صدا و حروفِ تورات - که آن دو را به هم پیوند می‌دهد؛ این همان ساقی‌باشی مقدس است.		
3	خواب ساقی‌باشی: شراب شادی‌آفرین	12-81
تاک اسرائیل است، خوشه‌های انگور نفوس‌اند و شراب عشقِ پنهان است؛ فروتنی آن را آزاد می‌کند و صدای نماز آن را به فرعون مقدس، یعنی تجلی ה' ، می‌رساند.		
4	شراب مست‌کننده تلخی	15-131
کسی که گناه کرده است نمی‌تواند در نماز به شادی دست یابد؛ راهکار او شرابی است که ذهن را گند می‌کند: پذیرفتن صادقانه چهار مجازاتِ مرگ.		
5	صالحان حقیقی و رود آتش	17-161
صالحان حقیقی زوهار هر روز به رفتن از این جهان می‌اندیشند تا امور دنیوی را از یاد ببرند و به ה' بچسبند؛ رود آتش فرودین، ته‌مانده عشقِ فرشتگان است.		

آدمی با تأمل در فرودآمدن خویش تلخ‌کام می‌شود، امور خود را از یاد می‌برد و پس از آن که نخست خود را فروتن ساخت، از دل می‌گوید: «مبارک هستی».

نور هر دو شراب باید در توراتِ مکتوب و توراتِ شفاهی، یعنی جام، نهفته بماند و در راستای لذتِ **ה'**، یعنی پدید آوردن سکونتگاهی در عوالمِ فرودین، جهت داده شود.

نماز برای نفعِ خود، یوسف را از یاد می‌برد؛ تورات به پایان می‌رسد، نماز به خواب بدل می‌شود و گاوهای لاغر احساس‌های نیک را می‌بلعد، حال آن که مرتبه یوسف دست‌نخورده می‌ماند.

مفاهیم کلیدی

عنصر آب در ذهن יסוד המים שבמזח

اندیشیدن به عظمت **ה'** و اینکه همه‌چیز در برابر او هیچ است؛ این اندیشه مانند آب فرود می‌آید و از راه تورات و **מצוות** نور **ה'** را به پایین می‌کشد.

عنصر آتش در قلب יסוד האש שבלב

تشنگی سوزان برای **ה'** که از آن اندیشه زاده می‌شود؛ عشقی که مانند شعله بالا می‌رود و مشتاق است جهان را ترک کند.

نای، ساقی‌باشی مقدس קנה, שר המשקים

صدا و حروف تورات و نماز که آبِ ذهن را به آتش قلب پیوند می‌دهد و عشقِ نفس را به بالا می‌رساند.

شراب شادی آفرین יין המשמח

عشقِ پنهان به **ה'** که از نیاکان به ارث رسیده است؛ راست‌کرداران پس از آن که فروتنی آن را فشرده و بیرون آورده، در نماز آن را با شادی آشکار می‌کنند.

شراب مست‌کننده יין המשכר

تلخی از دوری آدمی از **ה'** که او را از دغدغه‌های دنیوی غافل می‌کند و وامی‌دارد صادقانه نماز بخواند؛ راه کسی که گناه کرده است.

فرعون در قداست פרעה בקדושה

تجلی **ה'**؛ این تعبیر از واژه **פריעה** (peri'ah)، به‌معنای آشکارسازی، می‌آید و عشقِ نماز به آن تقدیم می‌شود.

یوسف יוסף

خدمتی که لذت و خشنودی را در پیشگاه **ה'** «می‌افزاید» و در راستای پدید آوردن سکونتگاهی در عوالمِ فرودین است؛ این کار با نگاه‌داشتن نورِ او در حروفِ تورات انجام می‌شود.

فراموش کردن ساقی باشی و همتایان مقدس

1 **وיהי מקץ^{1,2} שנתים ימים ופרעה חולם וגו'. הנה פ' זו מחוברת לפרשה שלפניה ולא זכר שר המשקים³ את יוסף וגו'.**

«و چنین شد که در پایان دو سال روزها، فرعون خواب می‌دید»، و غیره. اکنون این پاراشا به پاراشای پیش از خود پیوسته است: «اما رئیس ساقیان یوسف (یوسف) را به یاد نیاورد»، و غیره.

این گفتار (مאמר) با نخستین آیه پاراشای میکتس (מקץ) آغاز می‌شود؛ جایی که فرعون، دو سال پس از آزادی رئیس ساقیان از زندان، خواب می‌بیند. آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) یادآوری می‌کند که این آیه بلافاصله پس از آخرین آیه پاراشای پیشین می‌آید؛ آیه‌ای که در آن ساقی یوسف را فراموش کرد. پس این دو باید با هم خوانده شوند؛ عبارت «دو سال روزها» (שנתים ימים, shenasayim yamim) بعدتر به‌مثابه خود تورات خوانده خواهد شد. بنا بر یادداشت Kehot, این گفتار (מאמר) در شבת חנוכה ۵۵۵۷ (۱۷۹۶) ایراد شده است، و گفتار (מאמר) کوتاه آلتز ربه در Maamarei Admur HaZaken HaKetzarim (מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים)، ص. ۲۰، نوعی شرح بر آن به شمار می‌رود.

4 **כי מפני⁴ שלא זכר נתהוה ויהי מקץ. וביאור הענין כי כמו שיש פרעה ושר המשקים בקליפה כך זלעז"ז [זה לעומת זה] עשה אלקים⁵ שכמו"כ [שכמו כן]⁶ בסט' [בסטרא] דקדושה יש ג"כ בחי' ⁷אלו:**

زیرا چون او به یاد نیاورد، «و چنین شد که در پایان...» رخ داد. شرح مطلب چنین است: همان‌گونه که در پوسته (קליפה, kelipah) فرعون و رئیس ساقیان هستند، به همان ترتیب، «אלקים» یکی را در برابر دیگری آفرید، و ازاین‌رو در ساحت قداست نیز چنین مرتبه‌هایی وجود دارند.

فراموشی ساقی سبب شد دو سال دیگر بگذرد؛ همان «پایانی» که میکتس با آن آغاز می‌شود. آلتز ربه داستان را همچون نقشه‌ای از نفس می‌خواند: هر نیرویی در **קליפה**، یعنی قلمرویی که حقیقت الهی را پنهان می‌کند، در قداست همتایی دارد؛ پس در آنجا نیز «فرعون» و «رئیس ساقیان» مقدسی هست.

آب، آتش و نای

2 **והנה יש ד' יסודות בנפש האדם ארמ"ע** [אש רוח מים עפר].⁸ **יסוד האש משכנו בלב. ומקור הליחות⁹**
מהמוח ששם הוא משכן יסוד המים. והריאה שואבת כל מיני משקה¹⁰ וליחות מהמוח ע"י הקנה לקרר
את חום הלב.¹¹

اکنون، در نفیس انسان چهار عنصر وجود دارد: آتش، هوا، آب و خاک. عنصر آتش در قلب جای دارد. سرچشمه رطوبت از مغز است، زیرا جایگاه عنصر آب آنجاست. و ریه‌ها هرگونه نوشیدنی و رطوبت را از مغز، از راه نای، فرومی‌کشند تا گرمای قلب را خنک کنند.

آلتر ربه (آدمو"ר הזקן) از فیزیولوژی روزگار خود آغاز می‌کند: بدن از چهار عنصر ساخته شده است؛ آتش در قلب جای دارد و آب در مغز. ریه‌ها از راه نای، رطوبت را از مغز فرومی‌کشند تا گرمای قلب را خنک کنند؛ این تصویر جسمانی الگویی خواهد شد برای نفیس الهی (نפש האלקית، Nefesh Elohis). در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، امور، آلتر ربه همین عناصر را بر نفیس الهی تطبیق می‌کند و می‌افزاید که در هر شخص به گونه‌ای متفاوت با هم آمیخته‌اند: در برخی، آتش الهی آشکارا شعله‌ور است و در برخی دیگر، جرقه‌ای نهان است که می‌توان آن را به شعله افروخت.

3 **וכך בנפש¹² אלקית יסוד המים במוח¹³ היא בחי' חכמה ודעת בעבודת¹⁴ ה' במוחו ובמחשבתו.**

همین‌طور، در نفیس الهی (نפש האלקית، Nefesh Elohis)، عنصر آب در مغز، مرتبه (בחינה، bechinah) حکمت (חכמה، Chochmah) و شناخت (דעת، Daas) در خدمتِ ه' است؛ در ذهن و اندیشه او.

در نفیس الهی، «آب مغز» عبارت است از **חכמה** و **דעת** که در خدمتِ ه' به کار گرفته می‌شوند: اندیشیدن ژرف درباره او. این، در نفیس، هم‌تای رطوبتی است که در مغز جای دارد.

ואף כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל.¹⁵ הלא כתיב נודע בשערים בעלה¹⁶ כל חז לפום שיעורא
דיליה.^{17, 18, 19}

و با آن‌که «هیچ اندیشه‌ای اصلاً نمی‌تواند او را دریابد»، مگر نوشته نشده است: «شوهرش در دروازه‌ها (שערים، she'arim) شناخته می‌شود»؛ هر کس به اندازه خود (שיעור، shiur)؟

ممکن است کسی اشکال کند که اندیشه اصلاً نمی‌تواند ه' را دریابد؛ پس چه چیزی برای تأمل باقی می‌ماند؟ پاسخ این است که زوهر (זהר) عبارت «شوهرش در دروازه‌ها شناخته می‌شود» را چنین می‌خواند که گویی از **שיעור**، یعنی «اندازه»، گرفته شده است: ه' برای هر کس به اندازه فهم خود او شناخته می‌شود. در لیکوتی تורה (לקוטי תורה)، במידبار (במדבר)، آلتر ربه (آدمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که «هیچ اندیشه‌ای نمی‌تواند او را دریابد» به ذات خود او اشاره دارد، حال آن‌که هر کس می‌تواند درباره چگونگی آفریدن و پایدار نگاه‌داشتن همه عوالم به دست او تأمل کند.

4 והיינו ההתבוננות בבחי' ²⁰ התפשטות גדולתו ית' למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית

یعنی تأمل در مرتبه / جنبه (بחינה, bechinah) گسترش عظمت او، تبارک و تعالی، در بالا بی‌پایان و در پایین بی‌حد است.

منظور از تأمل در اینجا، اندیشیدن به این است که عظمت 'بی‌پایان، در بالا و پایین، امتداد می‌یابد. این همان «آب» ذهن است که در بنید پیشین توصیف شد.

این עוד مלבדو ²¹ כי ברוח פיו כל צבאם ²² וכולא קמי' [קמיה] כלא חשיב. ²³ וכמו למשל דבורו של אדם שהוא בטל אליו ونחשב כאין נגדו.

«جز او هیچ چیز نیست»، زیرا «به دم دهانش، همه سپاهیان [پدید آمدند]» و همه در برابر او هیچ به شمار می‌آیند. برای نمونه و از راه تمثیل، این مانند سخن انسان است که در نسبت با او هیچ است و در مقایسه با او هیچ به شمار می‌آید.

نتیجه این تأمل آن است که «جز او هیچ چیز نیست»، زیرا همه سپاهیان آسمان از «دم دهانش» پدید می‌آیند و از این رو در برابر او هیچ‌اند. تمثیل، سخن انسان است: یک واژه در مقایسه با کسی که آن را بر زبان می‌آورد، هیچ است.

5 וזה כל אדם לפום שיעורא דיליה יכול לדעת ולהשיג כי אין עוד בשמים ממעל ²⁴ וכל העליונים

והתחתונים הם נמשכים מרוח פיו ית' ואין דבר חוץ ממנו.

و این را هر انسانی، به اندازه خود، می‌تواند بداند و دریابد: اینکه در آسمان‌های بالا هیچ موجود دیگری نیست، و همه موجودات بالا و پایین از دم دهان او - متبارک باد - سرچشمه می‌گیرند، و چیزی جدا از او وجود ندارد.

هر کس، هر یک به مرتبه خود، می‌تواند دریابد که جز او چیزی وجود ندارد و همه موجودات، بالا و پایین، از سخن او پدید می‌آیند. این همان معرفتی است که «آب» ذهن فراهم می‌آورد.

ולכן הם ממש כלא חשיבי קמיה ויסוד האש הוא הצמאון שבלב המבין בהתבוננות בגדולתו ית' ואיך ממש כולא קמיה כלא חשיבי.

از این رو، آنان در حقیقت در برابر او هیچ به شمار می‌آیند. و عنصر آتش، عطشی است در دل کسی که با تأمل در عظمت او - متبارک باد - درمی‌یابد که چگونه همه چیز در حقیقت در برابر او هیچ به شمار می‌آید.

از این تأمل، «آتش» دل برمی‌خیزد: عطشی برای او که در کسی پدید می‌آید که به راستی درمی‌یابد همه چیز در برابر او هیچ است. بصیرت ذهن به اشتیاق دل بدل می‌شود.

6 ولزאת כלתה נפשו²⁵ אליו ית' באהבה עזה כרשפי אש שלהבת²⁶ העולה מאליה להתכלל באור ה'

ויחודו ית' ואינו חפץ להיות למטה כטבע אור האש שנמשך בטבעו מלמטלמ"ע [מלמטה למעלה].

ازاین رو جانش با عشقی سخت سوزان مشتاقِ اوست؛ عشقی همچون شراره‌های آتش، چون شعله‌ای که خودبه‌خود بالا می‌رود، تا در نورِ ه' و یگانگی او، مبارک باد او، مستغرق گردد. او نمی‌خواهد در پایین بماند؛ همانند طبیعتِ نورِ آتش که بنا بر سرشتِ خود از پایین به بالا کشیده می‌شود.

این عشقِ آتشین، نفس را مشتاق می‌سازد که جایگاه خود را ترک کند و در نورِ ه' مستغرق شود، همان‌گونه که شعله به‌طور طبیعی به بالا می‌جهد. این عشقی است که می‌خواهد از جهان اوج بگیرد، نه آنکه در پایین بماند.

משא"כ בחינת המים הוא מלמעלה למטה שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך²⁷ דהיינו שממשיך

על נפשו אור ה' זו תורה ומצות להאיר על נפשו גם בהיותו למטה בבחי' בעל כרחך אתה חי²⁸ כו'.

اما مرتبۀ آب چنین نیست؛ حرکتِ آب از بالا به پایین است، زیرا آب از مکانی بلند به مکانی پست فرومی‌آید. یعنی نورِ ه'، یعنی تورات (تורה، Torah) و فرمان‌ها (מצוות، mitzvos)، را به نفیس خود فرومی‌آورد تا بر نفسش بتابد، حتی هنگامی که در پایین است؛ در حالتِ «به‌رغمِ خواستت زنده‌ای» و مانند آن.

آب در جهتِ مقابل حرکت می‌کند، از بالا به پایین؛ ازاین رو نمادِ فرودآوردنِ نورِ ه' به زندگیِ آدمی از راهِ تורה و מצוות است. بدین سان، نفس در پایین، در بدن، به کار و خدمت ادامه می‌دهد، با این معنا که «به‌رغمِ خواستت زنده‌ای».

7 וכמו שהמים מכבין אש כך עי"ז ירוה צמאון נפשו כמ"ש הוי כל צמא לכו למים²⁹ כמ"ש במ"א.³⁰

وهمان‌گونه که آب آتش را خاموش می‌کند، از این راه تشنگیِ جانش را فروخواهد نشاند؛ چنان‌که نوشته شده است: «هان، ای همهٔ تشنگان، به سوی آب بیایید»؛ همان‌گونه که در جای دیگری توضیح داده شده است.

همان‌گونه که آب آتش را خاموش می‌کند، فرودآوردنِ نورِ ه' به‌واسطهٔ تورات و מצוות (mitzvos) تشنگیِ سوزانِ جان را فرو می‌نشاند. آیهٔ «هان، ای همهٔ تشنگان، به سوی آب بیایید» نیز بر همین اساس خوانده می‌شود: پاسخِ تشنگی برایِ ه'، آبِ تورات است. «جای دیگر»، بنا بر نسخهٔ اور هاتورا (اور התורה، Or HaTorah) که در یادداشتِ کهوت نقل شده، מאמר (maamar) دربارهٔ «هنگامی که برای جنگ با دشمنانت بیرون می‌روی» است؛ آنجا میانِ محبتِ آتشین و تشنه‌ای که از تأمل زاده می‌شود و از فهم (בינה، Binah) سرچشمه می‌گیرد، و محبتِ خودنهی‌گری (ביטול، bittul) درونِ حکمت (חכמה، Chochmah) تمایز گذاشته می‌شود.

והיינו ע"י בחי' המחבר יסוד המים שבמוח עם בחי' יסוד האש שבלב הוא הקנה.

یعنی از طریقِ مرتبه (בחינה، bechinah) ای که عنصرِ آب در مغز را به عنصرِ آتش در قلب پیوند می‌دهد؛ یعنی نای (קנה، kaneh).

آنچه آبِ ذهن را به آتشِ قلب پیوند می‌دهد، کנה است؛ یعنی نای، که در تصویرِ بند ۲، ریه‌ها از طریقِ آن رطوبت را از مغز به قلب می‌کشند و صدا نیز از آن می‌گذرد.

והוא בחי' מקור אותיות³¹ התורה כמ"ש קנה חכמה קנה בינה³² ונק' בחי' זו שר המשקים שבו שואב הריאה משקה מליחות המוח מיסוד המים שבו:

این مرتبه، خاستگاه حروفِ تورات است؛ چنان‌که نوشته شده است: «حکمت را به‌دست آور (kneh, کנה)، فهم را به‌دست آور.» و این مرتبه «ساقی‌باشی» (שר המשקים, sar ha-mashkim) نامیده می‌شود، زیرا ریه‌ها از طریق آن نوشیدنی (משקה, mashkeh) را از رطوبتِ مغز، از عنصرِ آبِ درونِ آن، می‌کشند.

در جان، نای خاستگاهِ حروفِ تورات است، زیرا گفتارِ هنگامی شکل می‌گیرد که نفس از آن می‌گذرد؛ و آیه «حکمت را به‌دست آور» با بازی لفظی بر کلمهٔ **کנה**، آن را به حکمت پیوند می‌دهد. این مرتبهٔ پیونددهنده «ساقی‌باشی» مقدس نامیده می‌شود، **שר המשקים**، که لفظاً «مأمورِ نوشیدنی» است؛ زیرا «نوشیدنی» ذهن را به قلب فرومی‌کشد.

بخش 3 • 81-12

خوابِ ساقی‌باشی: شرابِ شادی‌آفرین

8 **וזهو ענין החלום של שר המשקים והנה גפן לפני³³ וגו' ואשחט את הענבים³⁴ וגו' ואתן את הכוס על כף פרעה. פי' גפן נק' כנס"י [כנסת ישראל]³⁵ שהיא כללות כל נשמות ישראל.**

این است معنای خوابِ رئیسِ ساقیان: «اینک تاکی پیشِ روی من بود»، و جز این؛ «و خوشه‌های انگور را فشردم»، و جز این؛ «و جام را بر کفِ دستِ فرعون نهادم.» توضیح: تاک نامی است برای جماعت اسرائیل، که بیانگرِ کلیت / مجموع (כללות, klalus) همهٔ نفوس اسرائیل است.

خوابِ رئیسِ ساقیان اکنون تصویری از خدمتِ نفس می‌شود. تاک، جماعت اسرائیل است؛ یعنی کلیتِ همهٔ نفوس یهودی در کنار یکدیگر، چنان‌که تلمود اسرائیل را به تاک تشبیه می‌کند.

9 **והענבים הם ניצוצי נשמות שכל ניצוץ נק' בשם ענב אחד כי בכל ניצוץ יש בחי' יין המשמח³⁶ אלהים ואנשים שהוא בחי' אהבה מסותרת לשמוח בה' והיא ירושה לנו מאבותינו**

و انگورها جرقه‌های نفوس‌اند؛ زیرا هر جرقه «یک دانه انگور» نامیده می‌شود، چراکه در هر جرقه مرتبه‌ای (بחינה, bechinah) از «شرابی که **אלקים** و آدمیان را شاد می‌کند» وجود دارد؛ و آن همان مرتبهٔ عشقِ نهفته‌ای است که به‌واسطه‌اش در **ה'** شادمان می‌شویم. این عشقِ میراثی است که از پدرانمان به ما رسیده است.

هر انگور جرقه‌ای از یک نفس است و درون هر جرقه «شرابی که **אלקים** و آدمیان را شاد می‌کند» وجود دارد: همان عشقِ نهفته، یعنی عشقِ طبیعی به **ה'** که از پدران به ارث رسیده است. این عشقی است که شادی در **ה'** می‌آورد.

אלא שהיא מסותרת מאד כמו יין הנטמן בענבים שהענב הוא עגול וחלק ומקיף אותו מכל צד

اما این عشق بسیار نهفته است، همچون شرابی که درون انگورها پنهان شده باشد؛ زیرا انگور گرد و صاف است و از هر سو آن را دربرمی‌گیرد.

این عشق عمیقاً نهفته است؛ همچون شرابی که در پوسته گرد و صاف انگور محصور شده و از هر سو پوشیده است.

וא"א להוציא ממנו יין כ"א ע"י סחיטה ודריכה בגת להסיר מעליו הקליפה הסובבת אותו. כך א"א לגלות מצפוני האהבה כ"א ע"י בחי' מבטשים.³⁷

و نمی‌توان از آن شراب بیرون آورد، مگر با فشردن و لگد مال کردن انگورها در چرخشت، تا پوسته‌ای را که آن را دربرگرفته از آن جدا کنند. به همین‌سان، آشکار کردن نهانگاه‌های عشق ممکن نیست، مگر از راه مرتبه درهم‌کوبیدن.

شراب تنها هنگامی بیرون می‌آید که انگورها فشرده و لگد مال شوند و پوسته آن‌ها برداشته شود؛ این پوسته **کلیפה** نام دارد، همان واژه‌ای که برای پوسته پوشاننده نهان نیز به‌کار می‌رود. به همین ترتیب، عشق نهفته تنها از راه «درهم‌کوبیدن» آشکار می‌شود؛ یعنی با شکستن احساس اهمیت خویش، چنان‌که بند بعد توضیح می‌دهد.

10 והוי שפל روح³⁸ בפני כל אדם³⁹ ולא שישפילוהו אחרים כ"א והוי שפל روح הוי בעצמך ونפשי כעפר

לכל תהי' [תהיה]⁴⁰ כאסקופה הנדרסת כדי להסיר קליפת ערלה החופפת⁴¹ על הלב

«و در برابر هر انسانی فروتن‌دل باش»: نه آن‌که دیگران او را خوار کنند، بلکه «فروتن‌دل باش»: خودت چنین باش؛ و «جانم در برابر همگان همچون خاک باشد»، مانند آستانه‌ای که زیر پا لگد مال می‌شود، تا پوسته ختنه‌گاه را که بر قلب پوشانده شده است برطرف کند.

لگد مال شدن، به معنای فروتنی است: ربی مئیر (רבי מאיר) می‌گوید: «فروتن‌دل باش» (הוי)، و آلتز ربه (אדמו"ר הזקן) تأکید می‌کند که انسان باید خودش را فروتن سازد و منتظر نماند تا دیگران او را خوار کنند؛ باید همچون خاک یا آستانه‌ای شود که همگان بر آن پا می‌گذارند. این کار پوسته (קליפה, kelipah) را که بر قلب پوشیده است برطرف می‌کند؛ یعنی خشونت را که عشق نهفته در قلب را می‌پوشاند.

דהיינו אפילו מי שלא פגם ونטמא בח"נ [בחטאות נעורים] ממש מ"מ צריך הוא למול ערלת לבו כמ"ש ומלתם את ערלת לבבכם⁴² דהיינו מה שלבו בוער ומתאוה למותרות.

یعنی حتی کسی که در عمل [خود را] لکه‌دار نکرده و بر اثر گناهان جوانی آلوده نشده است، با این‌حال باید پوست ختنه‌گاه قلبش را ختنه کند؛ چنان‌که نوشته شده است: «پوست ختنه‌گاه قلبتان را ختنه کنید»: یعنی [این واقعیت] که قلبش برای امور زائد می‌سوزد و به آن‌ها اشتیاق دارد.

حتی کسی که مرتکب گناهان سنگین نشده است، باید «پوست ختنه‌گاه قلبش را ختنه کند». پوست ختنه‌گاه قلب، اشتیاق سوزان آن به چیزهایی است که بیش از نیاز انسان‌اند.

11 ונק' בחי' ערלה החופפת ומכסה על גילוי אלהותו ית' בבחינת הסתר פנים וצריך הוא שלא יהיה בבחי' הסתר פנים ולא יהיה מסך מבדיל כלל ואפי' [ואפילו] קרום דק שהוא בחינת עור הפריעה.⁴³

این، مرتبه پوست ختنه‌گاه (بחינה، bechinah) نامیده می‌شود که تجلی الوهیت او، تعالی، را می‌پوشاند و پنهان می‌کند؛ در حالت پنهان‌ماندن چهره. و او نباید در حالت پنهان‌ماندن چهره باشد و اصلاً نباید هیچ پرده جداکننده‌ای وجود داشته باشد؛ حتی نه غشایی نازک، که مرتبه پوست پریعه (پریعه، peri'ah) است.

«پوست ختنه‌گاه قلب» هر چیزی است که حضور ه' را از شخص می‌پوشاند و پنهان می‌کند؛ یعنی «پنهان‌ماندن چهره». هدف این است که هیچ چیزی او را از ه' جدا نکند، حتی آن غشای نازکی که در مرحله دوم ختنه (پریعه) برداشته می‌شود.

12 ועיי"כ [ועל ידי כך] ואתן את הכוס על כף פרעה.⁴⁴ כמ"ש על כפים חקותיך.⁴⁵ וכתיב על כפים כסה اور. ויצו עליו במפגיע זו תפלה⁴⁶

و از این‌رو: «جام را بر کف (کف، kaf) فرعون (فرעה) نهادم»؛ چنان‌که نوشته شده است: «بر کف‌های [من] تو را حک کرده‌ام.» و نیز آمده است: «با کف‌ها نور را می‌پوشاند و درباره کسی که به درگاهش التجا می‌کند (مفגיע، mafgia) فرمان می‌دهد»؛ این همان دعاست.

وقتی دل گشوده شود، می‌توان «جام» را بر کف فرعون نهاد. واژه کف (kaf)، به معنای کف، دو آیه را به یاد می‌آورد: کف‌های ه' که اسرائیل بر آنها حک شده است، و این آیه که «با کف‌ها نور را می‌پوشاند و درباره کسی که به درگاهش التجا می‌کند فرمان می‌دهد»؛ تلمود این عبارت را ناظر به دعا می‌داند، زیرا التجا (مفגיע، pegi'ah) به معنای دعاست.

כי בחי' פרעה בקדושה זלע"ז [זה לעומת זה] כמו שפרעה בקליפה הוא קליפה קשה. כך זלע"ז [זה לעומת זה] פרעה בקדושה הוא בחי' גילוי אלהותו ית' לשון פריעה

زیرا مرتبه (بחינה، bechinah) فرعون در قداست، در تقابل با سوی مقابل است؛ همان‌گونه که فرعون در قلمرو پوسته (کلیפה، kelipah) پوسته‌ای سخت است، به همین قیاس، فرعون (فرעה، Par'oh) در قداست مرتبه آشکارشدن الوهیت ه'، متبارک باد، است؛ نام او از واژه «گشودگی» (پریعه، peri'ah) [به معنای کنارزدن پوشش] گرفته شده است.

فرعون پوسته پنهانی‌ای سخت و نفوذناپذیر است. همتای قدسی او، آشکارشدن ه' است؛ زیرا فرعه از همان حروف پریعه ساخته شده است، واژه‌ای به معنای گشودن پوشش که در بند پیشین برای برداشتن آخرین غشا به کار رفته بود.

והתגלות דבר ה' עיי בחי' שר המשקים שהוא בחי' קנה שהקול מעורר הכוונה לשמוח בה' בתפלתו. و آشکارشدن کلام ه' [از] طریق مرتبه رئیس ساقیان حاصل می‌شود؛ این مرتبه همان نای است، زیرا صدا نیت شادمانی در ه' را در دعای شخص برمی‌انگیزد.

این آشکارشدن از طریق رئیس ساقیان قدسی، یعنی نای، صورت می‌گیرد: صدای دعا نیت شخص را برای شادمانی در ه' برمی‌انگیزد.

וזהו ואתן את הכוס כי בחי' קנה הנ"ל הוא המוליך התעוררות האהבה למעלה מעלה מהשגת בני אדם:

این همان «و جام را نهادم» است، زیرا مرتبه نای که پیشتر یاد شد، برانگیختگی عشق را به بالا، بالاتر و بالاتر، فراتر از درک آدمیان می‌برد.

نهادن جام بر کف فرعون یعنی صدای دعا عشق بیدار شده نفس را به بالا می‌برد، فراتر از آنچه آدمیان می‌توانند دریابند. عشقی که از انگورها آزاد شده است، به سوی آشکار شدن ⁴⁷ پیشکش می‌شود.

بخش 4 • 131-15

شراب مستکننده تلخی

13 אך בחי' יין המשמח הנ"ל לא כל אדם זוכה לזה רק ישרי לב כמ"ש ולישרי לב שמחה^{47, 48} דהיינו מי שהלך בדרך ישר כל ימיו.

با این حال، هر کسی به مرتبه شراب شادی بخش یاد شده در بالا نائل نمی‌شود؛ تنها راست‌دلان به آن می‌رسند، چنان‌که نوشته شده است: «و برای راست‌دلان شادی است»؛ یعنی کسی که در تمام روزهای عمرش راهی راست پیموده باشد.

همه به این «شراب شادی بخش» - عشق شادمانه به ⁴⁷ در نماز - دست نمی‌یابند. این امر از آن راست‌دلان است؛ کسانی که در سراسر زندگی خود راهی راست پیموده‌اند.

اבל מי שפגם דרכיו ونטמא⁴⁹ בח"נ [בחטאות נעורים] א"א לו לשמוח בה' בתפלתו כי רבות מחשבות זרות מבלבלות אותו.⁵⁰

اما کسی که راه‌هایش را تباه کرده و بر اثر گناهان دوران جوانی آلوده شده است، نمی‌تواند در نمازش در ⁴⁷ شادمان باشد؛ زیرا اندیشه‌های بیگانه بسیاری او را پریشان می‌کنند.

کسی که راه‌هایش را بر اثر گناهان دوران جوانی تباه کرده است، نمی‌تواند در نمازش در ⁴⁷ شادمان باشد. اندیشه‌های بیگانه به ذهنش هجوم می‌آورند و او را پریشان می‌کنند.

14 ולכן זאת העצה היעוצה כי יש עוד בחינת יין והוא בחי' יין המשכר. כמ"ש תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו⁵¹ וגו'.⁵²

از این رو، این راهنمایی داده شده است: مرتبه دیگری از شراب نیز هست، یعنی مرتبه شراب مستکننده؛ چنان‌که نوشته شده است: «شراب قوی به کسی که رو به هلاکت است بده، و به تلخ‌جان شراب؛ بگذار بنوشد و تنگدستی‌اش را فراموش کند...»

برای چنین کسی نوع دیگری از شراب هست: شرابی که مست می‌کند. کتاب امثال از دادن شراب به کسی سخن می‌گوید که جانش تلخ است، تا تنگدستی‌اش را فراموش کند؛ این راه کسی خواهد بود که نمی‌تواند به شادی دست یابد.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי הרוגי ב"ד [בית דין]⁵³ שהיו משקינ אותו כוס יין קודם המיתה כדי שתטרף דעתו עליו כדי שיוכל לסבול צער המיתה

و چنان‌که حکیمان ما، که یادشان گرامی باد، دربارهٔ کسانی که به حکم دادگاه اعدام می‌شدند گفته‌اند، به [محکوم] پیش از اعدام جامی شراب می‌دادند تا ذهنش آشفته شود و بتواند درد مرگ را تاب آورد.

تلمود روایت می‌کند که به کسی که قرار بود به حکم دادگاه اعدام شود شراب می‌دادند تا ذهنش کند شود و بتواند درد را تاب آورد. شراب مست‌کننده همان چیزی است که به انسان امکان می‌دهد آنچه را ناگزیر باید از سر بگذراند تاب بیاورد.

ולכן בק"ש [בקריאת שמע] שעל המטה ג"כ מי שרוצה לקבל עליו ד' מיתות ב"ד [بیت دין] כמ"ש בנוסח האריז"ל [האר"י זכرونם לברכה] אם פגמתי באות י' ונתחייבתי سکילה.

ازاین‌رو، هنگام قرائت **שמע** پیش از خواب (קריאת **שמע** **שעל המטה**, Krias Shema al hamitah) نیز، کسی که می‌خواهد چهار مجازات اعدام دادگاه را بر خود بپذیرد، چنان‌که در متن دعای آریزال (**האריז"ל**) آمده است: «اگر حرف یود (י, yud) را معیوب کرده‌ام و مستوجب سنگسار شده‌ام»، [به این شراب نیاز دارد].

به همین ترتیب، کسی که می‌خواهد هنگام قرائت **שמע** پیش از خواب چهار مجازات اعدام دادگاه را بر خود بپذیرد، چنان‌که در نسخهٔ آریزال (ربی اسحاق لורیا (**רבי יצחק לוריא**), کابالیست بزرگ صدف) آمده است، «اگر حرف یود را معیوب کرده‌ام، مستوجب سنگسارم»، به این شراب نیز نیاز دارد. جمله در بند بعد کامل می‌شود.

15 **ובפרט כשרואה בעצמו שלבו מטומטם בקרבו והיה לאבן⁵⁴ זו היא בחי' سکילה שהוא חייב בודאי.**

به‌ویژه هنگامی که در خود می‌بیند دلش درون او بسته شده و چون سنگ گشته است: این مرتبهٔ سنگسار است (**בחינה**, bechinah)؛ و بی‌تردید سزاوار آن است.

چهار مجازات مرگ دادگاه بر وضعیت درونی انسان تطبیق می‌شوند. دلی که بسته و چون سنگ سخت شده است، با سنگسار تناسب دارد؛ مجازاتی که او می‌تواند صادقانه ببیند سزاوار آن است.

וכן כשלבו בוער ומתאוה לדברים اسורים זו היא בחי' שריפה וכש"כ [וכל שכן] אם יודע בעצמו שפגם ונטמא בח"נ [בחטאות נעורים] וכן כל חד לפום שיעורא דיליה כי ידע אינש בנפשיה.

همچنین، هنگامی که دلش برای امور ممنوع شعله‌ور می‌شود و به آن‌ها میل می‌کند، این **بחינה** سوزاندن است؛ چه رسد به اینکه در خود بداند به‌سبب گناهان دوران جوانی دچار نقص شده و آلوده گشته است. و همین‌طور هرکس به اندازهٔ خود، زیرا انسان از نفیس خویش آگاه است.

دلی که از میل به امور ممنوع شعله‌ور است، با سوزاندن تناسب دارد؛ چه رسد به اینکه بداند واقعاً گناه کرده است. هرکس این را برای خود می‌سنجد، زیرا تنها او از نفیس خویش آگاه است.

זאת היא עצה היעוצה שיוכל לקבל עליו ד' מיתות ב"ד [בית דין] בשלימות ישתה בחי' כוס יין הנ"ל.

این است پندی که به او داده می‌شود تا بتواند چهار مجازاتِ مرگِ دادگاه را به‌طور کامل بر خود بپذیرد: از **بחינת جام شراب** یادشده در بالا بنوشد.

برای آنکه چهار مجازاتِ مرگ را به‌طور کامل و صادقانه بپذیرد، انسان به «جام شراب» توصیف‌شده در بالا نیاز دارد: شرابِ مست‌کننده‌ای که به او امکان می‌دهد درد را تاب بیاورد. بندهای بعدی توضیح می‌دهند که این شراب در عمل چیست.

بخش 5 • 16-17

صالحانِ حقیقی و رودِ آتش

16 והענין דהנה איתא בזוה"ק [בזוהר הקדוש] זכאי קשוט⁵⁵ כל יומא מסתכלי בנפשיהו כאלו ההוא יומא מסתלקי מעלמא.

توضیح مطلب این است: در زوهارِ مقدس (زهر) آمده است: «پاکانِ راستین هر روز خود را چنان می‌نگرند که گویی در همان روز از جهان رخت برمی‌بندند.»

زوهار می‌گوید پاکانِ راستین هر روز را چنان می‌نگرند که گویی آخرین روزشان در این جهان است. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) از این سخن برای توضیح شرابِ مست‌کننده بهره خواهد گرفت.

ولכאורה אינו מובן⁵⁶ כי זכאי הם צדיקים וזכאי קשוט הם יותר במעלה עליונה ואיך שיבח אותם במעלת ומדרגת יראת עונש לבד.

در نگاه نخست، این سخن فهمیده نمی‌شود؛ زیرا پاکان (זכאי، zakkai) همان **צדיקים** (tzaddikim) هستند، و پاکانِ راستین (זכאי קשوت، zakkai kshot) مرتبه‌ای بس والاتر دارند؛ پس چگونه آنان را به فضیلت و مرتبهٔ صرفاً ترس از کیفر می‌ستایند؟

اگر این سخن را به‌سادگی معنا کنیم، اندیشیدن به مرگ راهی برای ترس از کیفر است، که مرتبه‌ای پایین در خدمت الهی به شمار می‌رود؛ یادداشتی از Kehot ثبت می‌کند که در یک نسخهٔ خطی این نکته صریحاً آمده است: «برحسب معنای ظاهری آن». چرا زوهار پاکانِ راستین، یعنی والاترین **צדיקים**، را به چیزی چنین ابتدایی می‌ستاید؟

אלא הענין הוא כי אפי' [אפילו] צדיק גמור כשהולך לג"ע [לגן עדן] צריך טבילה בנהר די נור^{57, 58, 59} והטבילה הוא להעביר כח הזוכר מזה העולם. כי א"א לירש⁶⁰ מקומו בג"ע [בגן עדן] כל זמן שזוכר אפי' [אפילו] מקצת דמקצת⁶¹ מעניני עוה"ז.⁶²

בלکه مطلب این است که حتی **צדיק کامل** (צדיק گمور، tzaddik gamur)، هنگامی که به بهشت (גן עדן، Gan Eden) می‌رود، باید در رود آتش فرو رود؛ و این فرو رفتن برای زدودن نیروی یادآوری این جهان است. زیرا تا زمانی که کسی حتی کوچک‌ترین سهمی از امور این جهان را به یاد می‌آورد، ناممکن است جایگاه خود را در بهشت به ارث ببرد.

پاسخ این است که حتی **צדיک کاملی** که وارد Gan Eden می‌شود باید در «رود آتش» (נהر دینور، Nehar Dinur) فرو رود؛ رود آتشی که دانیال (دنیال) دید در برابر تخت **ה'** جاری بود. این فرو رفتن برای فراموش کردن این جهان است، زیرا هیچ‌کس تا وقتی کوچک‌ترین بخشی از امور دنیوی را به یاد دارد نمی‌تواند جایگاه خود را در آنجا به ارث ببرد. در **تורה اور**، **יתרו**، **آلتر** ربه این را با ربی **زیرا** (רבי زیرא) مقایسه می‌کند که پیش از رفتن به سرزمین اسرائیل روزه گرفت تا تلمود بابلی را فراموش کند.

17 וכן כשהולך מחיל אל חיל⁶³ מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו⁶⁴ יבא כל בשר להשתחוות לפני⁶⁵ וגו' צריך עוד טבילה בנהר די נור אחר לשכוח גם ההשגה⁶⁶ שהשיג בג"ע [בגן עדן] התחתון ועליון.

همچنین، هنگامی که او «از نیرو به نیرو» می‌رود، [چنان‌که نوشته شده است،] «از ماه نو تا ماه نو و از روز شبات (שבת، Shabbos) تا روز شبات، همه بشر خواهند آمد تا در برابر من سجده کنند»، و غیره، به غوطه‌وری دیگری در رود آتش دیگری نیاز دارد تا حتی فهمی را که در بهشت فرویدین و برین به دست آورده بود از یاد ببرد.

نفس در بهشت پیوسته «از نیرو به نیرو» اوج می‌گیرد؛ در هر ماه نو و هر شبات، و در هر صعود به غوطه‌وری دیگری نیاز دارد تا حتی آنچه را در مرتبه پایین‌تر دریافت کرده بود از یاد ببرد. **ספר המאמרים** (ספר המאמרים) 5565، که در یادداشت Kehot نقل شده، توضیح می‌دهد که مقصود از اینها صعود ارواح از تالاری به تالار دیگر است تا از تابش حضور الهی (שכינה، Shechinah) به‌طور کامل‌تری بهره‌مند شوند.

וזאת ישים האדם אל לבו כי הנה ענין ג"ע [גן עדן] הוא שנהנין מזיו השכינה⁶⁷ ואין זה אלא זיו כו' و انسان این نکته را به دل بسپارد: حقیقت بهشت (ג"ע، Gan Eden) این است که [ارواح] از تابش **שכינה** بهره‌مند می‌شوند، و این تنها تابشی است، و غیره.

بهشت به‌صورت بهره‌مندی ارواح از تابش **שכינה** وصف شده است، و این فقط یک تابش است، نه خود **ה'**. انسان باید در این نکته تأمل کند.

ומה אם לא בא אלא ליהנות מזיו השכינה צריך הוא להסיר כח הזוכר מהעוה"ז. הבא לדבקה בו ית' ע"י תורה ותפלה על אחת כמה וכמה.⁶⁸

پس اگر کسی که تنها برای بهره‌مندی از تابش **שכינה** می‌آید باید نیروی به‌یادآوردن این جهان را از خود بزداید، آنگاه کسی که از راهِ تورا (**تורה**, Torah) و دعا به او، که متبارک است، می‌پیوندد، به‌مراتب بیشتر باید چنین کند!

اگر حتی بهره‌مندی از تابشی صرف مستلزم فراموش‌کردن این جهان است، پس پیوستن به خودِ **ה'** از راهِ تورا و دعا، به‌مراتب بیشتر مستلزم آن است. این استدلال «**کل וחומר**» (kal vachomer؛ استدلال از مورد کم‌اهمیت‌تر به مورد مهم‌تر) است.

(وזהו כוונת הזוהר מסתכלי בנפשיהו כו' להסיר כח הזוכר מעניני עוה"ז כדי לדבקה בו ית' בתורה ותפלה).

(و این است مقصودِ زوهار (**זהר**, the Zohar) از عبارتِ «به خود می‌نگرند»، و غیره: اینکه نیروی به‌یادآوردنِ امورِ این جهان را کنار بگذارند تا در تورا و دعا به او، که متبارک است، بپیوندند.)

مقصودِ زوهار همین بود: نیکانِ راستین هر روز به ترکِ دنیا می‌اندیشند تا امورِ دنیوی را کنار بگذارند و در تورا و دعا به **ה'** بپیوندند. این کار از ترسِ مجازات نیست، بلکه آمادگی برای نزدیکی است.

והנה יש בחי' נהר די نور אחר למטה הנעשה מזיעתן של חיות הקדש.⁶⁹ **פ' חיות הקדש היא אהבה עליונה בבחינת יין המשמת.**

اکنون، در مرتبه‌ای فروتر، رودِ آتش دیگری نیز هست که از عرقِ فرشتگانِ حاملِ اَرابَهٗ الهی (**חיות הקדש**, Chayos haKodesh) پدید می‌آید. توضیح آن‌که: موجوداتِ قدسیِ حاملِ اَرابه همان عشقِ برین‌اند، در مرتبهٔ شرابِ شادی‌بخش.

رودِ آتشِ فروتر دیگری نیز هست که، چنان‌که تلمود می‌گوید، از عرقِ فرشتگانِ قدسیِ حاملِ اَرابَهٗ الهی پدید آمده است. موجوداتِ قدسیِ حاملِ اَرابه، عشقِ برین‌اند؛ همان شرابِ شادی‌بخش.

וזיעתן הוא פסולת שלהן שבהשתלשלות האהבה למקום נמוך מאד נעשה שמרים وفסולת בירידתן לעוה"ז החומרי.

و عرقِ آنان پس‌ماندهٔ ایشان است: هنگامی که عشق، مرتبه‌به‌مرتبه، به مکانی بسیار پست فرود می‌آید، در فرودش به این جهانِ مادی به دُرد و پس‌مانده بدل می‌شود.

عرقِ آنان پس‌ماندهٔ آن عشق است: هنگامی که عشق گام‌به‌گام به این جهانِ مادیِ زمخت فرود می‌آید، به دُرد بدل می‌شود. در بندهای بعد، این رودِ فروتر به تلخیِ انسان از فرودِ خویش بدل می‌شود؛ تلخی‌ای که، همچون غوطه‌وریِ پیش از ورود به بهشت، او را وامی‌دارد امورِ این جهان را از یاد ببرد.

تلخی ای که به نماز بدل می شود

18 و זאת یשים האדם אל לבו בחי' הירידה איך שירד מטה מטה מאד ויתמרמר לבו מאד

و انسان باید این را به دل بسپارد: جنبهٔ نزول (بחינה، bechinah)، اینکه چگونه بسیار، بسیار پایین فرود آمده است؛ و دلش بسیار تلخ گردد.

انسان باید بیندیشد که تا چه اندازه سقوط کرده و بسیار، بسیار پایین آمده است، تا آنجا که دلش تلخ شود. این تلخی آغازِ شرابِ مستکننده است.

ויעצק אל⁷⁰ ה' בצר לו כמ"ש צעק לבם אל אדני⁷¹. עד שיצא מדעתו. פי' מדעתו ומחשבתו שהיה קשור בה כל היום.

و بگذارد در تنگنای خویش به ה' فریاد برآورد، چنانکه نوشته شده است: «دلشان به ה' فریاد برآورد»، تا آنجا که از ذهن خویش بیرون رود. توضیح: از ذهن و اندیشهٔ خویش بیرون رود؛ همان ذهن و اندیشه‌ای که تمام روز به آن بسته بود.

آن‌گاه در تنگنای خویش به ه' فریاد برمی‌آورد؛ فریادی از خودِ دل، چنانکه آمده است: «دلشان فریاد برآورد»؛ فریادی چنان ژرف که «از ذهن خویش بیرون می‌رود». آلتِ ربه (آدمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد: او اندیشه‌ها و دل‌مشغولی‌هایی را که تمام روز به آن‌ها بسته بود، پشت سر می‌گذارد.

19 ויתקע מחשבתו בחוזק בעומק במרירות נפשו עד שיסיר כח הזوکر מעניניו ומעסקיו. וזהו בחי' יין המשכר וישתה וישכח רישו⁷² ועל ידי זה יוכל להתפלל ולומר ברוך אתה לנוכח מעומקא דלבא.

و اندیشهٔ خود را با استواری و ژرفا در تلخیِ جان خویش متمرکز کند، تا نیروی یادآوریِ امور و مشغله‌هایش را از میان ببرد. این همان مرتبه (بחינה، bechinah) از شرابِ مستکننده است: «بنوشد و تنگدستیِ خویش را از یاد ببرد.» و از این راه می‌تواند دعا کند و از ژرفای دل بگوید: «متبارک هستی»؛ با خطابِ مستقیم.

با فروبردنِ اندیشه‌اش در تلخیِ جان خویش، آدمی امور و مشغله‌های دنیوی را از یاد می‌برد. این همان شرابِ مستکننده است: «بنوشد و از یاد ببرد»؛ و به او امکان می‌دهد از ژرفای دل، «متبارک هستی» را خطاب به ه' بگوید.

כי ענין המירות הוא על העבר כי מר נפשו על הסתר פניו ית' כי אילו היה גילוי אלהותו ית' עכ"פ [על כל פנים] **כמורא בשר ודם. כמאמר רבן יוחנן בן זכאי**⁷³ **לתלמידיו הלואי שיהי' [שיהיה] מורא שמים עליכם וכו'.**

זیرا تلخی بر گذشته است: جان او از پنهان ماندن روی او، که متبارک است، تلخ می‌شود؛ زیرا اگر دست‌کم جلوه‌ای از الوهیت **ה'**، که متبارک است، به اندازه هیبت انسان از انسان آشکار می‌شد! چنان‌که **רבן یوحنا بن زکאי (רבן یוחנן בן זכאי)** به شاگردانش گفت: «کاش هیبت آسمان بر شما بود» و الی آخر.

تلخی بر گذشته است؛ بر این‌که **ה'** از او پنهان بوده، به گونه‌ای که حتی به اندازه هیبتی که آدمی در برابر انسانی احساس می‌کند، هیبت **ה'** را احساس نکرده است. **רבן یوحنا بن زکאי** به شاگردانش آرزو کرد که هیبت آسمان در آنان دست‌کم به اندازه هیبتشان از انسانی فانی باشد.

20 ולכן כשישוב אל ה' יבקש גילוי אלהותו ית' מעומקא דלבא וזהו ברוך אתה כו' וכל התפלות ובקשות
הם מסודרים עד"ז.⁷⁴

بنابراین، هنگامی که به سوی **ה'** باز می‌گردد، از ژرفای دل خواستار آشکار شدن الوهیت او - که متبارک باد - می‌شود؛ و این همان «مبارک هستی تو» و مانند آن است. همه دعاها و درخواست‌ها نیز بر همین اساس تنظیم شده‌اند.

هنگامی که به سوی **ה'** باز می‌گردد، آنچه می‌خواهد این است که الوهیت برای او آشکار شود؛ و معنای «مبارک هستی تو» همین است که مستقیماً **ה'** را خطاب می‌کند. همه دعاها و درخواست‌ها بر این اساس بنا شده‌اند؛ یادداشتی از کثوت خاطرنشان می‌کند که این جمله پایانی در یکی از نسخه‌های خطی نیست و ممکن است افزوده تسماخ تسدک (**צמח צדק**) باشد.

וכן בקבלת מ"ש בק"ש [בקריאת שמע] באמת כי באמת רצונו וחפצו לדבקה בו ומר נפשו על ריחוקה מאור
פני מלך⁷⁵

همچنین در پذیرش فرمانروایی آسمان در **קריאת שמע (Shema؛ قرائت شِما)**، این پذیرش از روی حقیقت است؛ زیرا به‌راستی خواست و میل او این است که به او پیوند یابد، و جانش از دوری خود از نور چهره پادشاه تلخ‌کام است.

همچنین هنگامی که در **קריאת שמע** فرمانروایی آسمان را می‌پذیرد، این کار را از روی حقیقت انجام می‌دهد؛ زیرا به‌راستی می‌خواهد به **ה'** پیوند یابد و از دوری خود از «نور چهره پادشاه» رنج می‌برد.

ואף כי באמת עדיין הוא רחוק מ"מ עכ"ז [עם כל זה] יש בחי' הבדלה מי הוא הרחוק כמ"ש במ"א.

و هرچند به‌راستی هنوز دور است، با این‌همه تمایزی هست [از این حیث که] چه کسی دور است، چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

هرچند او هنوز از **ה'** دور است، مهم است که چه کسی دور باشد: کسی که از دوری خود رنج می‌برد، مانند کسی نیست که برایش اهمیتی ندارد. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) به توضیحی اشاره می‌کند که در جای دیگری درباره این موضوع آورده است.

וגם בבחי' יין זה צריך מקודם הסחיטה לשום עצמו כשיריים במה שיעמיק במחשבתו ענין כל המעשים ודבורים ומחשבות שעברו עליו אשר לא לה' המה ויהיה שפל רוח מאד:⁷⁶

و در این مرتبه از شراب نیز، پیش از فشردن، باید خود را چون باقیمانده‌ها سازد؛ بدین‌گونه که درباره‌ همه‌ کردارها، گفتارها و اندیشه‌هایی که از او گذشته و برای ه' نبوده‌اند ژرف بیندیشد، و بسیار فروتن‌دل باشد.

پیش از «فشردنی» که این شراب را به دست می‌دهد نیز باید خود را چون باقیمانده‌ها، بی‌قدر و بها، سازد؛ و این کار را با اندیشیدن به همه‌ کردارها، گفتارها و اندیشه‌هایی انجام دهد که برای ه' نبوده‌اند. آلتز ربه در لیکوتی توراه (לקוטי תורה)، مسعی، «خود را چون باقیمانده‌ها ساختن» را در همین راستا توضیح می‌دهد و به بحث این مأمَر درباره‌ صالحان راستین ارجاع می‌دهد.

بخش 7 • 211-22

نهفتن نور در تورات: مرتبه یوسف

21 **אך עוד אחת היא צריך לשית עצות בנפשו בב' בחי' יין הנ"ל והוא מארז"ל** [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **על וירא אלקים את האור כי טוב כי טוב הוא לגנוז.**⁷⁷

اما نکته دیگری نیز هست: او باید درباره‌ دو مرتبه‌ شرابی که پیش‌تر یاد شد، در جان خویش چاره‌اندیشی کند. و این همان چیزی است که حکیمان ما، که یادشان مبارک باد، درباره‌ «و **אלקים** نور را دید که نیکو بود» گفتند: «نیکو بود که آن را پنهان کنند.»

برای هر دو نوع شراب، شراب شادی‌بخش و شراب تلخ، یک نکته‌ دیگر برای چاره‌اندیشی هست. حکیمان گفتند که نور «نیکو بود که پنهان شود»؛ و به همین ترتیب، نوری که انسان در دعا به آن می‌رسد باید پنهان شود و نگاه داشته شود.

וביאר הענין כמ"ש בקשתי את שאהבה נפשי וגו' אחזתיו ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי.^{78, 79}

توضیح مطلب، چنان‌که نوشته شده است: «در پی آن‌که جانم دوست می‌دارد، گشتم» و الی آخر؛ «او را گرفتم و رهانش نکردم تا او را به خانه‌ مادرم و به حجره‌ آن‌که مرا در رحم داشت، آوردم.»

آیه غزل غزل‌ها از آن می‌گوید که محبوب را نگاه می‌داری و او را به «خانه‌ مادرم» و «حجره‌ آن‌که مرا در رحم داشت» می‌آوری. عشقی که در دعا یافته می‌شود باید به جایی آورده شود که بتواند پایدار بماند.

בית אמי זו תושב"כ [תורה שבכתב] **חדר הורתי זו תושבע"פ** [תורה שבעל פה] **שהם בחי' כלים להכניס בתוכם גילוי אלהותו ית' בחי' כוס פרעה.**

«خانه مادرم» توراتِ مکتوب است؛ «حجره آن که مرا در رحم داشت» توراتِ شفاهی است. این دو مرتبه ظرف‌هایی هستند که تجلی الوهیت او، که متبارک است، در آنها جای می‌گیرد؛ یعنی مرتبه جام فرعون (فرעה).
«خانه مادرم» توراتِ مکتوب است و «حجره» توراتِ شفاهی. آنها ظرف‌هایی‌اند که تجلی الهی را در خود جای می‌دهند و همان «جام» فرعون‌اند.

22 וכמ"ש כוס ישועות אשא⁸⁰ ואז מתקיים היין בתוכו משא"כ בבטול הכלים מסתלק האור כנודע.

چنان‌که نوشته شده است: «جام رهایی‌ها را برخوهم افراشت»؛ آنگاه شراب درون آن محفوظ می‌ماند. اما هنگامی که ظرف‌ها در کار نباشند، نور کناره می‌گیرد، چنان‌که معروف است.
جام شراب را در خود نگه می‌دارد و بدون ظرف، نور کنار می‌رود؛ این نکته از تعلیم کابالا درباره نورها و ظرف‌ها شناخته شده است. پس عشق نیایش تنها هنگامی پایدار می‌ماند که در تورات جای گیرد.

ועוד יזכור לו ענין מעשיו שלא יהיה בשביל עצמו כ"א לעשות נח"ר [נחת רוח] **לפניו ית' להיות מכון לשבתו להיות לו דירה בתחתונים⁸¹**

افزون بر این، باید به یاد داشته باشد که اعمالش برای خودش نباشد، بلکه برای آن باشد که در پیشگاه او، متبارک باد، خشنودی فراهم آورد و جایگاهی استوار برای سکونت او باشد؛ تا او سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین (دירה בתחתונים, dirah betachtonim) داشته باشد.
انسان باید همچنین به یاد داشته باشد که خدمتش برای خودش نیست، بلکه برای آن است که برای ه' خشنودی فراهم آورد و این جهانِ فرودین را به سکونتگاهی برای او بدل کند.

והיינו שיכין אورو בתוך אותיות התורה שהם כלים לאورو ית' וזהו בחי' יוסף פי' יוסף תענוג ונח"ר [ונחת רוח] **לפניו ית'.**

یعنی نور او را در حروفِ تورات قرار دهد؛ حروفی که ظرف‌هایی برای نور او، متبارک باد، هستند. و این همان مرتبه یوسف (یوسف) است؛ یعنی «خواهد افزود» (یوسف, yosif): لذت (تענוג, taanug) و خشنودی را در پیشگاه او، متبارک باد، می‌افزاید.
این کار هنگامی صورت می‌گیرد که نور ه' را در حروفِ تورات قرار دهد؛ حروفی که ظرف‌هایی برای آن نور هستند. این همان مرتبه یوسف است؛ نام او به معنای «خواهد افزود» است، چنان‌که راحیل (رحل) او را چنین نامید: «باشد که ه' پسر دیگری نیز به من بیفزاید» (یوسف, yosef). او لذت و خشنودی را در پیشگاه ه' می‌افزاید.

فراموش کردن یوسف و خوابِ فرعون

23 וזהו שאמר הכתוב ולא זכר שר המשקים את יוסף⁸² וישכחהו⁸³ ויהי מקץ⁸⁴

و این است آنچه آیه می‌گوید: «باین‌حال، رئیس ساقیان یوسف (یوسف) را به یاد نیاورد و او را فراموش کرد. و چنین شد که در پایان.»

Alter Rebbe به آیاتی بازمی‌گردد که سخن را با آن‌ها آغاز کرده بود: ساقی یوسف را فراموش کرد، و پس از آن «پایان» فرا رسید. اکنون آن‌ها را برحسب نفس توضیح می‌دهد.

פי' כי ע"י ולא זכר בחי' יוסף שהוא להרבות תענוג⁸⁵ לפניו ית' נתהוה ע"י ויהי מקץ לשון סוף ותכלה לבחי' שנתים ימים

یعنی، از رهگذر «به یاد نیاوردن» مرتبه یوسف (בחינה, bechinah)، که عبارت است از افزودن لذت (תענוג, taanug) در پیشگاه ה'، که متبارک است، از این رهگذر «و چنین شد که در پایان» پدید آمد؛ واژه «پایان» (מקץ, miketz) بر پایان و توقف دلالت دارد، و این در مرتبه «دو سال روزها» است.

وقتی «ساقی»، یعنی صدای دعا، یوسف را به یاد نمی‌آورد – یوسفی که مقصودش افزودن لذت در پیشگاه ה' است – نتیجه «می‌کتس»، یعنی «پایان» و توقف، خواهد بود. آنچه پایان می‌پذیرد مرتبه‌ای است که «دو سال روزها» نامیده می‌شود.

פי' שיכלה ח"ו [חס ושלום] אצלו בחי' התורה שהיא בחי' שנתים ימים כמ"ש ואהיה שעשועים יום יום^{86, 87} אלפים שנה קדמה התורה לעולם.

یعنی، حاشا که مرتبه توراه برای او پایان پذیرد؛ این همان مرتبه «دو سال روزها» است، چنان‌که نوشته شده است: «و من مایه سرور [او] روز [به] روز (יום יום, yom yom) بودم»: توراه دو هزار سال پیش از جهان قرار داشت.

«دو سال روزها» اشاره به توراه دارد: shenasayim، یعنی «دو سال»، در پیوند با yamim، یعنی «روزها»، آیه «روز به روز (יום יום, yom yom) مایه سرور او بودم» را به یاد می‌آورد؛ حکیمان این عبارت را دو «روز» برای ה' می‌دانند که هر یک هزار سال است، یعنی دو هزار سالی که توراه بر جهان پیشی داشت. پس فراموش کردن یوسف، حاشا، به پایان یافتن توراه در زندگی انسان می‌انجامد.

24 והיינו כמ"ש בתיקונים⁹⁰ חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא בבינה ידיעא בחי' חכמה תשב"כ [תורה

שבכתב] בחי' בינה תשב"כ [תורה שבעל פה]

و این همان است که در تیکونیم (תיקונים) نوشته شده است: «حکیم است، اما نه به حکمتی که شناخته شود؛ می‌فهمد، اما نه به فهمی که شناخته شود.» مرتبۀ حکمت (חכמה, Chochmah) توراتِ مکتوب است؛ مرتبۀ فهم (בינה, Binah) توراتِ شفاهی است.

تیکونئی زوهار (תיקוני זוהר) می‌گوید *חי' حکیم* است، اما نه با حکمتی که بتوان آن را شناخت؛ و می‌فهمد، اما نه با فهمی که بتوان آن را شناخت. حکمت متناظر با توراتِ مکتوب و فهم متناظر با توراتِ شفاهی است؛ این دو «ظرف» همان‌هایی هستند که در بندهای پیشین ذکر شدند.

כי מחמת שכוונתו בשביל עצמו אינו חושש לגנוז האור בכלי ודי לו בהתגלות האור לבד בתפלה.

زیرا چون نیت او برای خودش است، دغدغه‌ای ندارد که نور را در ظرفی نهان سازد، و تنها آشکارشدن نور در دعا برای او بسنده است.

کسی که برای خودش دعا می‌کند، دغدغه‌ای ندارد که نور را در ظرفِ تورات نگاه دارد. تجربۀ آشکارشدن نور در دعا برای او کافی است.

אך במשך הזמן נעשה ופרעה חולם⁹¹ פי' שאפילו בחי' התגלות בחי' יין הנ"ל שיש לו אינן אמתיים כ"א דרך דמיון וחלום שגורם הסתלקות האור כו'.⁹²

اما با گذشت زمان، «و فرعون خواب می‌دید» پدید می‌آید؛ یعنی حتی آشکارشدنِ مرتبۀ شرابِ یادشده در بالا که او دارد، واقعی نیست، بلکه تنها به صورت پندار و خواب است؛ و این موجبِ رفتنِ نور می‌شود و مانند آن.

با گذشت زمان، این به «و فرعون خواب می‌دید» می‌انجامد: حتی آشکارشدنی که او در دعا احساس کرده بود، خیالی از کار درمی‌آید، همچون خواب. نور، بی‌ظرف، از میان می‌رود.

25 ולכן נופל לבחינת מדות שהמדות הן נרגשות בנפשו שבע פרות הטובות⁹³ כו' ומיד עולות אחריהן שבע

פרות אחרות ותאכלנה⁹⁴ כו'

پس به مرتبه (בחינה, bechinah) صفاتِ عاطفی (مدות, middos) فرومی‌افتد، زیرا صفات در نفس او احساس می‌شوند: «هفت گاو نیکو» و مانند آن؛ و بی‌درنگ پس از آن‌ها «هفت گاو دیگر» برمی‌آیند و «آن‌ها را می‌خورند» و مانند آن.

بی‌آنکه ظرفِ توراه را داشته باشد، شخص به مرتبۀ صفاتِ عاطفی، یعنی احساسات، فرومی‌افتد؛ احساساتی که آن‌ها را تجربۀ خود می‌پندارد. این‌ها «هفت گاو نیکو»ی فرعون (פרעה) هستند: احساساتِ نیکویی که هنگام نیایش پدید می‌آیند و به‌زودی به‌وسیله «هفت گاو دیگر»، یعنی احساساتِ بدی که پس از آن‌ها برمی‌خیزند، بلعیده می‌شوند.

ולא נודע כי באו אל קרבנה⁹⁵ פי' שנסתלק ונתעלם האור כ"כ [כל כך] עד שנדמה לו כאלו לא התפלל מעולם.

«و دانسته نشد که به درونشان آمده بودند»؛ یعنی نور چنان رفته و پنهان شده است که به نظرش می‌آید گویی هرگز نیایش نکرده است.

همان‌گونه که در خوابِ فرعون، گاوهای لاغر گاوهای فربه را خوردند و هیچ نشانی از آن بر جای نگذاشتند، نور نیایش او چنان به‌کلی ناپدید می‌شود که گویی اصلاً نیایش نکرده است.

משא"כ בבחי' יוסף שהוא מוסיף ומרבה תענוג ונח"ר [ונחת רוח] לפניו ית' להיות מכון לשבתו ולהיות לו דירה בתחתונים

اما در مرتبهٔ یوسف (یوسف) چنین نیست؛ او لذت و خرسندی را در پیشگاه او، که متبارک است، می‌افزاید و فزونی می‌بخشد، تا جایگاهی استوار برای سکونت او باشد و او سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین (دירה בתחתונים, dirah betachtonim) داشته باشد.

مرتبهٔ یوسف درست نقطهٔ مقابلِ آن است: خدمت او در پی افزودن لذت و خرسندی در پیشگاهِ ה' است، تا جایگاهی استوار برای او فراهم شود و سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین داشته باشد.

ואז⁹⁶ אין המדות נרגשות בנפשו כלל לא שבע פרות הטובות כו' ומכש"כ [ומכל שכן] שאין רע יורד מלמעלה⁹⁷ רק טוב גנוז בתוכו:

آن‌گاه صفات اصلاً در نفس او احساس نمی‌شوند؛ نه [حتی] «هفت گاو نیکو» و مانند آن، و به طریقِ اولی [گاوهای بد را نیز احساس نمی‌کند]؛ زیرا هیچ بدی‌ای از بالا فرود نمی‌آید، بلکه تنها نیکی‌ای در درونِ آن پنهان است.

کسی که خدمتش برای فراهم‌کردنِ سکونتگاهی برای ה' در پایین است، عواطفش را اصلاً تجربهٔ خود احساس نمی‌کند؛ حتی عواطفِ نیکو را نیز نه، و به‌طور قطع عواطفِ بد را هم نه، زیرا هیچ بدی‌ای از بالا فرود نمی‌آید و تنها نیکی‌ای در درونِ آن پنهان است. در گفتارِ حسیدی بعدی (مאמר, maamar) در تורה اور (تורה اور)، میکتس ۲، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که به‌واسطهٔ لذت از مطالعهٔ تורה (Torah, تורה)، یعنی «لذتِ روزبه‌روزِ ה'»، هر مانعی برطرف می‌شود و هیچ بدی‌ای از بالا فرود نمی‌آید؛ اما بدونِ آن، «دو سالِ روزها» به پایان می‌رسد و فرعون خواب می‌بیند.

در کار بندگی

پیش از نماز، خود را فروتن ساز تا عشقِ پنهان آشکار شود؛ اگر شادی دست‌یافتنی نیست، بگذار تلخیِ راستین از دوریات از **ه'** تو را از امور خود غافل کند و وادارت سازد از دل نماز بخوانی. سپس به آن احساس بسنده نکن: نور را در ظرف‌های مطالعهٔ تورات نگاه دار و همه‌چیز را به‌خاطرِ **ه'** انجام بده تا برای او سکونتگاهی در عوالمِ فرودین، **دירה בתחתונים**، بسازی؛ تا نور مانند خواب ناپدید نشود.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. مامار چگونه نای (**קנה**) را با ساقی‌باشی ارشد پیوند می‌دهد، و چرا صدا پلی میانِ ذهن و قلب است؟
2. تفاوتِ شرابِ شادی‌آفرین و شرابِ مست‌کننده چیست و هر یک برای چه کسی است؟
3. آلتِ ربه (**אדמו"ר הזקן**) چگونه به پرسش دربارهٔ ستایشِ زوهار از صالحانِ حقیقی، که هر روز به رفتن از این جهان می‌اندیشند، پاسخ می‌دهد؟
4. چرا نورِ نماز به ظرف‌های تورات نیاز دارد و «نهفته نگاه‌داشتنِ آن» یعنی چه؟
5. اینکه عواطف «در نفس احساس می‌شوند» یعنی چه، و چرا مرتبۀ یوسف از این امر برکنار است؟

یادداشت‌ها

بند 1

1 وיהי מקץ

یادداشت. خواننده را برای ارجاع‌های بیشتر دربارهٔ این ما **مر** به یادداشت‌های منبع ربه (**הרבי**) که پیش‌تر در این مجلد چاپ شده‌اند ارجاع می‌دهد؛ در آن یادداشت، تاریخ این ما **مر** شبِ شَبַת חנוכה ۵۵۵۷ (۱۷۹۶) ذکر شده است.

یادداشتِ کِهوت

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר הוא משבת חנוכה תקנ"ז. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' כ. וברשימת המאמרים שם. והמאמר שם הוא כעין ביאור לכאן. המאמר עם הגהות באוה"ת כרך ה התקעא, א. והוספה בכרך ו תתש, א.

2 ויהי מקץ

راوی پاراشای **מקץ** (Miketz) را چنین آغاز می‌کند: دو سال تمام پس از آن‌که ساقی ارشد به منصب خود بازگردانده شد، فرعون در خواب می‌بیند که کنار رود نیل ایستاده است. ماامار دو واژهٔ آن را به شیوهٔ خاص خود می‌خواند: **מקץ** (Miketz)، به‌معنای «در پایان»، را به‌معنای پایان یا توقف می‌گیرد؛ و «دو سال روزها» را تورات می‌داند که دو هزار سال پیش از جهان وجود داشت (بند ۲۳). (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 41:1 **בראשית מ"א:א**

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם יָמִים וּפְרַעְהַ חֹלֵם עֲלֵי־הָאָרֶץ:

And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed: and, behold, he stood by the river

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ کِهوت

בראשית מא, א. בבוך 2217 מתחיל: "ויהי מקץ, שנתים ימים וגו' והנה שבע פרות וגו', והנה פרשה זו מחוברת לפרשה שלמעלה ממנה ולא זכר שר המשקי' וגו' כי לבעבור זה לא זכר וגו' נתהווה ויהי מקץ, וביאור הענין כי כמו שיש פרעה ושר המשקים בקליפה כך זה לעומת זה עשה אלקים בקדושה ג"כ ויוכל ג"כ למצוא האדם בחי' אלו בנפש האלקית כי בצלם אלקים עשה את האדם".

3 ולא זכר שר המשקים

آخرین آیهٔ **וישב** (Vayeshev): با آن‌که خوابش درست همان‌طور که یوسف گفته بود تعبیر شد، ساقی ارشد خواهش یوسف را به یاد نیاورد و به‌مرور او را فراموش کرد. آلتَر ربه (**אדמו"ר הזקן**) «מִכְתָּס» را پیامد این فراموشی می‌داند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 40:23 **בראשית מ"כ:ג**

וְלֹא־זָכַר שַׂר־הַמִּשְׁקִים אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ:

Yet did not the chief butler remember Joseph, but forgot him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

یادداشتِ کِهوت

בראשית מ, כג.

4 שו"ה לפרשה — כי מפני

نسخهٔ خطی به‌جای «زیرا چون»، عبارت «زیرا به سببِ آن‌که» را دارد؛ معنا یکسان است.

یادداشتِ کِهوت

בבוך 1174: כי בעבור.

5 עשה אלקים

کتاب **קהלת** (Koheles) سفارش می‌کند که از روز نیکو بهره ببریم و در روز بد ببندیشیم، زیرا «**ה'** این یکی را در برابر دیگری ساخت»: نیکي و بدی به‌صورت دو همتا آفریده شدند. **חסידות** (Chassidus) این را اصلی می‌داند که بر پایهٔ آن، هر مرتبه‌ای در قداست همتایی در پوسته (**קליפה**, kelipah) دارد، و برعکس. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Ecclesiastes 7:14 **קהלת ז:יד**

בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בָטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָאָה גַם אֶת־זֶה לְעִמְתּוֹ זֶה עָשָׂה הָאֱלֹקִים עַל־דִּבְרֵת שְׁלֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוֹמָה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

6 שו"ה המשקים — עשה אלקים שכמו"כ בסטרא דקדושה יש ג"כ בחי' אלו

نسخهٔ خطی می‌خواند: «**אלקים** مرتبهٔ قداست را نیز آفرید، و انسان می‌تواند این مرتبه‌ها را در قداست نیز، در نفیس الهی، بیابد؛ زیرا انسان را به صورتِ **אלקים** آفرید.»

یادداشتِ کِهوت

בבוך 1174: "עשה אלקים בחי' קדושה ג"כ, ויוכל האדם למצוא בחי' אלו ג"כ בקדושה בנפש האלקית, כי בצלם אלקים עשה את האדם".

7 שכמו"כ בסט' דקדושה יש ג"כ בחי' לו

یادداشت اشاره می‌کند که ما **מר** در اینجا به توضیحِ مستقیمِ این همتایی‌ها در قداست نمی‌پردازد و خواننده را برای این مطلب به نسخهٔ **אור התורה** ارجاع می‌دهد.

یادداشتِ کِهوت

כאן אינו מבאר הענינים בקדושה, ראה אוה"ת בראשית כרך ה התקעא, א. ע"ש.

بند 2

8 ד' יסודות בנפש האדם ארמ"ע

در آنجا نیز آب در مغز و آتش در قلبِ نفیس الهی جای دارد و ترکیبِ عناصر از شخصی به شخص دیگر تفاوت می‌کند: در برخی، آتش الهی همچون زغال‌های گداخته آشکارا می‌سوزد؛ در برخی دیگر، جرقه‌ای نهان است که می‌توان آن را به شعله افروخت. هر یهودی دست‌کم آن جرقه را دارد.

یادداشتِ کِهوت

ראה לקו"ת אמור לב, ג.

9 ומקור הליחות

نسخهٔ خطی می‌خواند: «و جایگاه آب و رطوبت».

یادداشتِ کِهوت

בבוך 633: **ומקום המים והליחות**.

10 והריאה שואבת כל מיני משקה

تلمود کارکردهای اندام‌ها را برمی‌شمارد و می‌گوید که ریه همه‌گونه مایعات را به درون می‌کشد. **آلتَر رَبֵּה** (**אדמו"ר הזקן**) از این مطلب برای توصیف

אַלְתֵּר רַבֵּה (אַדְמוֹר״ר הַזִּקוֹן) אֵינן שֶׁחֵן רַא בִּעֲנוֹן אִשְׁכָּלִי בְּרַ תְּאַמֵּל מִטְרַח מִיִּכְנֵד.

Tikkunei Zohar 17a:10–12 תקוני זוהר י"ז א:י"ב-י"ג
אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסיא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

16
از «زین بافضیلت» در پایان Proverbs: شوهرش در دروازه‌های شهر شناخته می‌شود. جایی که با بزرگان سرزمین می‌نشیند. زوهار (זهر) شوهر را ه' می‌خواند و שערים (she'arim, «دروازه‌ها») را شیורים (shiurim, «اندازه‌ها»): او برای هرکس به اندازه سنجۀ خود او شناخته می‌شود. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 31:23 משלי ל"א:כ"ג

נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ:

Her husband is known in the gates, When he sitteth among the elders of the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17
נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דייליה

یادداشت Kehot برای این عبارت به Proverbs 13:23 ارجاع می‌دهد.

Proverbs 13:23 משלי י"ג:כ"ג

یادداشت كهوت

משלי יג, כג. זهر וירא קג, ד.

18
כל חד לפום שיעורא דייליה

در آن‌جا آلتَر ربه همان تعلیم زوهر را توضیح می‌دهد: «هیچ اندیشه‌ای نمی‌تواند او را دریابد» به ذات او اشاره دارد، اما هر کس می‌تواند درباره چگونگی آفریدن و نوسازی همه عوالم به دست ه' تأمل کند و بدین‌سان، متناسب با ژرفای فهمش، دل خود را برافروزد.

Zohar I, 129b זח"א קנט, ב

یادداشت كهوت

בתניא בהקדמה לקו"ת במדבר א, א מציין לזח"א קג, ב. וראה גם זח"א קנט, ב.

19
נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דייליה

زوهار (זهر) (وירא) آیه را چنین توضیح می‌دهد: قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) برای هر شخص مطابق آنچه در دل خود می‌سنجد شناخته می‌شود. آلتَر رַבֵּה (אַדְמוֹר״ר הַזִּקוֹן) از این سخن استفاده می‌کند تا نشان دهد که تأمل در ه' برای همگان امکان‌پذیر است.

Zohar, Vayera 9:153–164 ספר זוהר, וירא ט':קנ"ג-קס"ד

But of a truth the Holy One makes Himself known to every one according to the measure of his understanding and his capacity to attach himself to the spirit of Divine wisdom; and thus "Her husband is known", not "in the gates" (bishe'arim), but, as we may also translate, "by measure", though a full knowledge is beyond the reach of any being

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

چگونگی رسیدن آب از مغز به قلب بهره می‌گیرد.

Berakhot 61b:1 ברכות ס"א ב:א'

רִיּוֹאָה שׁוֹאֵבֶת כָּל מִיּוֹן מִשְׁקִין, כְּבֵד כּוֹעֵס, מְרַה זֶרֶקֶת בּוֹ טֶפֶה וּמְנִיחָתוֹ, טָחוּל שׁוֹחֵק, גָּרָקֶן טוֹחֵן, קִרְבָּה יִשְׁנָה, אֶף גֵּעוֹר. גֵּעוֹר הִיָּשֵׁן יִשְׁן הַגֵּעוֹר — נִמוּק וְהוֹלֵךְ לוֹ. תֵּנָא: אִם יִשְׁנִיהֶם יִשְׁנִים אוֹ יִשְׁנִיהֶם גֵּעוֹרִים — מִיָּד מֵת.

the lungs absorb all kinds of liquids, the liver arouses anger, the gall lets a drop fall upon it and stills it, the milt produces laughter, the large intestine grinds [food], the maw induces sleep and the nose awakens. Should the organ which induces sleep arouse from sleep, or should the organ which arouses from sleep induce sleep, the person pines away. It has been taught : Should both of them induce sleep or arouse from sleep simultaneously, one immediately dies

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ברכות סא, ב. בבז 2217 "כל המשקה".

11
לקר את חום הלב

תיקוני זهر (tikun 25) רبه‌ها را چنین توصیف می‌کند که گرمای قلب را خنک می‌کنند؛ این فرایند جسمانی‌ای است که این گفتار حسیدی (ماמר, maamar) آن را بر روح تطبیق می‌کند.

Tikkunei Zohar, Tikkun 25 תקוני תיקון כה

Zohar III, 234a זח"א רלד, א

یادداشت كهوت

ראה ת"ז תי' כה (ע, א). זח"א רלד, א. וראה לקמן קד, ב בשם ספרי הרפואה. וראה גם באוה"ת נ"ך ע' קסג.

3
بند

12
וכך بنפש

دست‌نویس می‌خواند: «و چنین است در نفس».

یادداشت كهوت

ببז 633: וכך הוא بنפש.

13
יסוד המים במוח

تنیا (تنیاء), فصل ۳, حکמה, فهم (בינה, Binah) و דעת نفس الهی را تأمل در عظمت ه' توصیف می‌کند؛ تأملی که عشق و هیبت (אהבה وיראה, ahavah veyirah) را پدید می‌آورد و همان حرکت از ذهن به قلب است که در اینجا وصف شده است.

یادداشت كهوت

ראה تنיא פרק ג.

14
בעבודת ה'

دست‌نویس به‌جای «در خدمت ه'»، عبارت «در عظمت ه'» را دارد.

یادداشت كهوت

ببז 633: בגדולת ה'.

15
לית מחשבה תפיסא ביה כלל

از دعای الياهو (الياهو) («پتاحت الياهو» (פתח אליהו)) در مقدمۀ تیکونی زوهار (תיקוני זهر): هیچ اندیشه‌ای به‌هیچ‌روی نمی‌تواند به او دست یابد.

20 והיינו ההתבוננות בבחי'

נסخه ואז «תأمل» را نیاورده و فقط چنین می‌خواند: «یعنی، مرتبه...». یادداشت کھوت
 בבוך 265: והיינו בבחי'.

21

موسی (مُوشه) شگفتی‌هایی را که به اسرائیل نشان داده شده بود به آنان یادآوری می‌کند تا بدانند که **ه'** همان **אלקים** است: «جز او هیچ چیز دیگری نیست.» در معنای ظاهری آیه، منظور این است که هیچ قدرت دیگری وجود ندارد؛ اما تعالیم حسیدی (**חסידות**, Chassidus) آن را به معنای تحت‌اللفظی می‌خواند: هیچ‌چیز واقعاً جز او وجود ندارد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 4:35 دברים 4:35

אָמַר הָרָאָה לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים אֵין עוֹד מִלְבָּדוֹ:
 Unto thee it was shown, that thou mightiest know that the
 L-RD, He is G-d; there is none else beside Him
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 ברוח פיו כל צבאם

سراینده مزامیر، آفریدگار را می‌ستاید: «به کلام **ه'** آسمان‌ها پدید آمدند، و به نفس دهان او تمام سپاهشان.» آفرینش، کلام **ه'** است؛ از همین رو در برابر او هیچ به شمار می‌آید. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 33:6 תהילים 33:6

בְּדִבְרֵי ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּי כָל־צְבָאָם:
 By the word of the L-RD were the heavens made; And all the
 host of them by the breath of His mouth
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
 یادداشت کھوت
 תהלים 33:6.

23 וכולא קמיי כלא חשיב

عبارت زوهار (זהר) «همه در برابر او هیچ به شمار می‌آید»؛ عبارتی که آلتز ربه (**آدمو"ר הזקן**) در سراسر آثارش به کار می‌برد.

Zohar, Introduction 20:188–22:199
 ک:קס"ח-כ"ב:קצ"ט

24 אין עוד בשמים ממעל

موشه (مُوشه) به اسرائیل می‌گوید بدانند و به دل بسپارند که نام چهارحرفی (**ه'**, Havayah) همان نام **אלקים** (**אלקים**, Elokim) است، در آسمان بالا و بر زمین پایین: «هیچ چیز دیگری نیست». آلتز ربه (**آدمو"ر הזקן**) این عبارت را به این معنا باز می‌گوید که هر انسانی می‌تواند به چنین شناختی دست یابد. (در سیاق: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 4:39 دברים 4:39

וְיָדַעַת הַיּוֹם וְהַשָּׁבָת אֱלִי־לִבְכֶּךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד:
 know this day, and lay it to thy heart, that the L-RD, He is
 G-d in heaven above and upon the earth beneath; there is
 none else
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 כלתה נפשו

سراینده مزامیر مشتاق معبد است: «جانم مشتاق است، آری، در اشتیاق برای صحن‌های **ه'** می‌گدازد (**כלתה**, kalsah).» واژه **כלתה** نیز به معنای از پای درآمدن و تمام‌شدن است؛ این بیانگر خواستِ جان برای محو شدن در **ه'** است. (زمینه: تنخ استاین‌سالتز)

Psalms 84:3 תהילים 84:3

נִכְסְפָה וגַּם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרֵי יְרֵגָנוּ אֵל אֱלֹהֵי־י:
 My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the
 L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 کرשפי اش שלהבת

محبوبه از محبوبش می‌خواهد که او را مُهری بر قلبش قرار دهد، زیرا عشق به استواری مرگ است و «شراره‌هایش شراره‌های آتش، شعله‌ای از **ه'** است». **آدمو"ر הזקן** این آیه را دربارهٔ عشقِ سوزانِ جان به کار می‌برد. (زمینه: تنخ استاین‌سالتز)

Song of Songs 8:6 שיר השירים 8:6

שִׁימָנִי כְחוֹתֶם עַל־לִבְךָ כְחוֹתֶם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עֲזָה כְמוֹת אֶהְיֶה קֶשֶׁה כְּשֶׁאוֹל קֶנָּאָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּי אֵשׁ שְׁלֵהֲבָתֶיהָ:
 Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
 For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave; The
 flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD
 Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך

تلمود تورا را به آب تشبیه می‌کند: همان‌گونه که آب از جای بلند فرود می‌آید و به جای پست جاری می‌شود، تورا فقط نزد فروتنان می‌ماند. در اینجا تصویر، جاری‌شدن نور **ه'** به درونِ جان است.

Taanit 7a:15 תענית 7:15

וְאָמַר רַבִּי חֲנִינָא בַר אִידִי: לָמָּה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי תוֹרָה לְמִים, דְּקָתִיב: "הוּי קַל צָמָא לְכוּ לְמִים", לוֹמַר לָךְ: מָה מִים מְנִיחִין מְקוֹם גָּבוֹה וְהוֹלְכִין לְמְקוֹם נָמוּךְ, אִף דְּבָרֵי תוֹרָה אֵין מְתַקְּיָמִין אֶלָּא בְּמִי שְׂדַעְתּוֹ שְׂפֵלָה.
 William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)
 یادداشت کھوت
 תענית 7, א.

28 בעל כרחך אתה חי

«برخلاف میل خود زاده شدی و برخلاف میل خود زندگی می‌کنی.» **آدمو"ر הזקן** این گفته را دربارهٔ جانی به کار می‌برد که برای تحقق ارادهٔ **ه'** در پایین، در بدن، می‌ماند، هرچند مشتاقِ عروج است.

Pirkei Avot 4:22 משנה אבות 4:כ"ב

... וְאֵל יִבְשִׁיחַךְ יִצְרָךְ שֶׁהַשָּׂאוֹל בֵּית מְנוּס לָךְ, שֶׁעַל כְּרַחֲךָ אָמַר נוֹצֵר, וְעַל כְּרַחֲךָ אָמַר נוֹלֵד, וְעַל כְּרַחֲךָ אָמַר חַי, וְעַל כְּרַחֲךָ אָמַר מֵת, וְעַל כְּרַחֲךָ אָמַר עֲתִיד לָמוֹת דִּין וְחֶשְׁבוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 He used to say: the ones who were born are to die, and the ones who have died are to be brought to life, and the ones brought to life are to be judged; So that one may know, make known and have the knowledge that He is G-d, He is the designer, He is the creator, He is the discerner, He is the judge, He the witness, He the complainant, and that He will summon to judgment. Blessed be He, before Whom there is no
 ... iniquity, nor forgetting, nor

7

29 הוי כל צמא לכו למים

پیامبر ندا می‌دهد: «ای همهٔ تشنگان، به سوی آب بیایید» و همه را فرا می‌خواند تا آزادانه از آنچه حیات می‌بخشد بهره گیرند. حکیمان آب را تورات می‌دانند؛ در اینجا، آب پاسخ‌گوی تشنگی نفس برای **ה'** است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 55:1 ישעיהו נ"ה:א'

הוי כליצמא לכו למים ואשר אין-לו כסף שברו ואכלו ולכו שברו בלוא-כסף ובלוא מחיר יין וקלב:

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישעיה' נה, א.

30 כמ"ש במ"א

نسخهٔ آنجا «جای دیگر» را **מאמר** (maamar) دربارهٔ هنگامی که برای جنگ با دشمنانت بیرون می‌روی» می‌داند؛ **מאמר** ی که دو گونه محبت را توضیح می‌دهد: محبت آتشین و تشنه‌ای که از تأمل و از فهم سرچشمه می‌گیرد، و محبتی درون حکمت که «**מפר חסד אבא**» نامیده می‌شود و خودنقش‌گری است، زیرا نو بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) در آنجا آشکار می‌شود.

یادداشت كهوت

באוה"ת בראשית כרך ה התקעא, א מציין: "ובמקום אחר על פסוק כי תצא למלחמה על אויבך כן נתבאר שם גם כן ענין זה והוא שיש ב' מיני אהבה הא' אהבה כרשפי אש ובחי' צמאון הבאה מההתבוננות והיא מבחי' בינה, והב' הוא בחי' אהבה שבחכמה הנק' חסד דאבא ששהחכמה הוא בחי' ביטול לפי ששם גילוי אוא"ס". ע"ש בארוכה. ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריז.

31 שו"ה הוא הקנה — והוא בחי' מקור אותיות

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

הקנה והוא כ"ב אותיות.

32 קנה חכמה קנה בינה

پدری پسرش را چنین سفارش می‌کند: «حکمت به‌دست آور، فهم به‌دست آور، و آن‌ها را فراموش مکن.» آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) با هم‌آوایی «به‌دست‌آور» (**קנה**, kneh) و «نای» (**קנה**, kaneh) میان نای و حکمت پیوند برقرار می‌کند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 4:5 משלי ד:ה'

קנה חכמה קנה בינה אלישתפח ואלישת מאמר-פי:

Get wisdom, get understanding; Forget not, neither decline from the words of my mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

משלי ד, ה.

8

33 והנה גפן לפני

در زندان، ساقی ارشد خوابش را برای یوسف (**יוסף**) بازگو می‌کند: تاکی پیش روی او بود. این مقاله (**מאמר**, maamar) خواب را وصفی از خدمت الهی می‌خواند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 40:9 בראשית מ':ט'

יוסף שר-המשקים את-חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה-גפן לפני:

And the chief butler told his dream to Joseph, and said to him: 'In my dream, behold, a vine was before me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

בראשית מ', ט.

34 ואשחט את הענבים

ساقی ادامه می‌دهد: انگورها را در جام فرعون فشرد و جام را در دست فرعون گذاشت (کف دست (**כף**, kaf)، به‌معنای لفظی «کف دست»). هر یک از این جزئیات به‌ترتیب توضیح داده خواهد شد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 40:11 בראשית מ':יא'

וכוס פרעה בידי ואקח את-הענבים ואשחט אתם אליכוס פרעה ואמן את-הכוס עלי-כף פרעה:

and Pharaoh's cup was in my hand; and I took the grapes, and pressed them into Pharaoh's cup, and I gave the cup into Pharaoh's hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 גפן נק' כנס"י

تلمود تاک خواب ساقی را به اسرائیل تعبیر می‌کند. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) تاک را جماعت اسرائیل می‌خواند که همهٔ نفوس را با هم دربرمی‌گیرد.

Chullin 92a:5-6 חולין צ"ב א:ה'-ו'

(براشیت م', י) ובגפן שלשה שריגים אמר רב חייה בר אבא אמר רב אלו ג' שרי גאים היוצאים מישאל בכל דור ودור פעמים שונים כאן ואחד בארץ ישראל פעמים שונים בארץ ישראל ואחד כאן יהיבו רבנן עינייהו ברבנא עוקבא وربנא נחמיה בני ברתיא דרב רבא אמר אלו

שלשה שרי גוים שמלמדים זכות על ישראל בכל דור ودור

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

یادداشت كهوت

חולין צב, א.

9

36 יין המשמח אלקים ואנשים

در تمثیل یوتام (**יותם**)، درختان از تاک می‌خواهند بر آنان فرمانروایی کند، اما تاک نمی‌پذیرد: «آیا شراب خود را که **ה'** و آدمیان را شاد می‌کند، واگذار کنم؟» در معنای ساده، شراب از طریق شرابی که بر مذبج ریخته می‌شود، **ה'** را شاد می‌کند. آلتز ربه (**אדמו"ר הזקן**) این عبارت را برای عشق به **ה'** به کار می‌برد که شادی می‌آورد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Judges 9:13 שופטים ט':יג'

ותאמר לקם הקנן החדלתי את-תירושי המשמח אלקים ואנשים והלכתי לנוע עלי-העצים:

And the vine said unto them: Should I leave my wine, which
?cheereth G-d and man, and go to hold sway over the trees
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
יادداشت كهوت
שופטים ט, יג.

37 שו"ה כח א"א — מבטשים

دست‌نویس عبارت آرامي «mevatin lon» را به جای «مبטשים (mevatshim)» (درهم‌کوبیدن) دارد.
يادداشت كهوت
בבז 1174: מבטין לון.

بند 10

38 והוי שפל רוח

این یادداشت به گفتاری در لیکوتی سیخوس (لکوتی شیחות) اشاره دارد که
این آموزه می‌شنا (میشنا) دربارهٔ فروتن‌دل بودن را بررسی می‌کند.
يادداشت كهوت
אבות ד, י. ראה לקו"ש ח"ד ע' 1212.

39 והוי שפל רוח בפני כל אדם

ربی میر (ربی مایر) تعلیم می‌دهد: «در برابر هر انسانی، فروتن‌روح
باش.» آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) تأکید می‌کند که آدمی باید خود را فروتن
سازد، نه اینکه منتظر بماند تا او را فروتن کنند.

Pirkei Avot 4:10 משנה אבות ד:י'

רבי מאיר אומר, הוי ממצנט בעסק, ועסק בתורה. והוי שפל רוח בפני כל
אדם. ואם בשלף מן התורה, יש לך בטלים הרבה כנגדך. ואם עמלת
בתורה, יש לו שכר הרבה לתן לך:

Rabbi Meir said: Engage but little in business, and busy
yourself with the Torah. Be of humble spirit before all men. If
you have neglected the Torah, you shall have many who
bring you to neglect it, but if you have labored at the study of
Torah, there is much reward to give unto you

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

40 ונפשי כעפר לכל תהי'

از دعای 'ای ה' من, زبانم را نگاه دار» که در تلمود آمده است: «جانم در
برابر همگان چون خاک باشد.»

Berakhot 17a:4 ברכות י"ז א:ד'

מר בריה דרבנא פי תהו מסיים גלותיה אמר הכי: "אלקי, נצור לשוני
מרע ושפתותי מדבר מרמה, ולמקללי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל
תהיה. פתח לבי בתורתך, ובמצותיך תרדוף נפשי. ותצילני מפגע רע,
מיצר הרע, ומאשה רעה, ומכל רעות המתרגשות לבא בעולם. וכל
החושבים עלי רעה מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבותם. יהיו לרצון
אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי."

Mar b. Kabina used to add at the conclusion of his prayer : O
my G-d ! (Guard my tongue from evil and my lips from
speaking guile ; and to such as curse me let my soul be dumb,
yea, let my soul be unto all as the dust. Open my heart to Thy
Torah, and let my soul pursue Thy commandments. And do
Thou deliver me from mishap, from the evil impulse, and
from an evil woman and all evil which breaks forth to come
... upon the world

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A.
Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

41 שו"ה ערלה — החופפת

نسخه خطی عبارت «که می‌پوشاند و پنهان می‌کند» را دارد، چنان‌که در بند
بعد آمده است.
يادداشت كهوت
בבז 1174: החופפת ומכסה.

42 ומלתם את ערלת לבבכם

موسی (مשה) به بنی‌اسرائیل می‌گوید: «غلفه دل خود را ختنه کنید و
دیگر گردن خود را سخت نکنید»: آنچه را که دل را از ה' باز می‌دارد،
بردارید. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) غلفه را با خواهش دل برای امور زائد یکی
می‌داند. (بافت: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 10:16 דברים י':ט"ז

ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד:

Circumcise therefore the foreskin of your heart, and be no
more stiffnecked

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

דברים י, טז.

بند 11

43 בחי' עור הפריעה

نسخه خطی می‌افزاید: «که مرتبه نوگا است.»
يادداشت كهوت

בבז 265 נוסף: הוא בחי' נוגה. ובבז 1174 נוסף: בחי' נוגה.

بند 12

44 ואתן את הכוס על כף פרעה

آخرین جزئیات خواب ساقی: «و جام را بر کف دست فرعون (فرעה)
نهادم»؛ در معنای ساده، یعنی آن را در دست فرعون گذاشتم. آدمو"ר הזקן
آن را چنین می‌خواند: در دعا، عشق نفس را به‌سوی تجلی ה' پیشکش
می‌کنیم. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 40:11 בראשית מ':י"א

וכוס פרעה בידי ואקח את־הענבים ואשחט אתם אלי־כוס פרעה ואֶתֶן
את־הכוס על־כף פרעה:

and Pharaoh's cup was in my hand; and I took the grapes,
and pressed them into Pharaoh's cup, and I gave the cup into
'Pharaoh's hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 על כפים חקותיך

ה' به صهیون (ציון)، که احساس می‌کند رها شده است، پاسخ می‌دهد:
«بنگ، تو را بر کف دست‌هایم نقش کرده‌ام»؛ همچون نشانی بر دست که او
را همواره پیش روی او نگه می‌دارد. در اینجا، این مطلب از رهگذر واژه
«کف دست» یادآوری می‌شود. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 49:16 ישעיהו מ"ט:ט"ז

הן על־כפים חקתיך חומתיך נגדי תמיד:

Behold, I have graven thee upon the palms of My hands; Thy
walls are continually before Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

ישע"י מט, טז.

که چگونه کسی که دور است نیز می‌تواند در خدمت به ۱۱ به نزدیکی دست یابد.

یادداشتِ كهوت

ראה לקו"ת שמע"צ פד, ד.

51 תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ישתה וישכח רישו

می‌خواند که گناه کرده است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

תנו-שכר לאובד ויין למרי נפש: ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר-
עוד:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بحثی دیگر از تسماخ تسدک (הצמח צדק) دربارهٔ این آیه از کتاب امثال.

תָּנוּ-שָׂכָר לְאוֹבֵד וַיֵּן לְמָרִי נָפֶשׁ:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

משלי לא, ו-ז. ראה אוה"ת פ' עקב ע' תקטו.

تلمود نقل می‌کند که به کسی که برای اعدام برده می‌شد، شرابی آمیخته با کندر می‌دادند تا ذهنش را مشوش کند؛ این کار بر پایهٔ آیه‌ای در Proverbs بود.

ותו, הא דאמר רב חייא בר רב אשי אמר רב חסדא: היוצא ליתרג
משקרו אותו קורט של לבונה ככוס של יין כדי שתשרף דעתו, שנאמר:
"תנו שכר לאובד ויין למרי נפש". ותניא: נשים יקרות שבירושלים היו
מתנדבות ומביאות אותן. לא התנדבו נשים יקרות, משל מי? הא ודאי
מסתברא משל צבור, כיון דכתיב "תנו" – מזידהו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • En Jacob, translated by
SH Glick, 1916 (Public Domain)

یادداشتِ كهوت

יהוה (אלהיה) ה' را در میان طوفان وصف می‌کند. او نور را با کف دست‌هایش می‌پوشاند، یعنی با ابرها، و فرمان می‌دهد که آن را بزند (מפניו، mafeg). تلمود **مفسر** را به معنای «آن‌که تضرع می‌کند» می‌خواند، یعنی دعا؛ و این **ماامر** (maamar) از همین خوانش پیروی می‌کند. در متنی ما **עלוי** (alav) آمده است، درحالی‌که در آیه **עליה** (aleha) آمده است. (در یافت: Steinsaltz Tanakh)

עַל-פָּפִים כָּסֶה-אוֹר וַיֵּצֵא עָלֶיהָ בְּמַפָּאֵעַ:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אמר רבי אמי: אין הגשמים נעצרוין אלא בעון גזל, שנאמר: "על כפים
פסה אור". בעון כפים — פסה אור. ואין "כפים" אלא חמס, שנאמר:
"וימו החמס אשר בכפיהם", ואין "אור" אלא מטר, שנאמר: "לפני ענן
אורי". מאי תקנתיה — ירבה בתפלה, שנאמר: "ויצו עליה במפגיע",
ואין "בגריעה" אלא תפלה, שנאמר: "ואתה אל תתפלל בעד העם הזה
גוגי ואל תפגע בוי".

یادداشتِ كهوت

איוֹב לוֹ, לֵב. תַּעֲנִית ז', ב.

47 ולישרי לב שמחה

Psalms 94:15 תהילים צ"ד:ט"ו

یادداشتِ كهوت

תהלים צד, טו.

مزمورخوان می‌گوید: «نور برای پارسایان کاشته شده است، و برای راست‌دلان شادی.» پادشاه آنان اکنون کاشته شده و رشد خواهد کرد. آلتزر ربه (אדמו"ר הוקער) این آیه را چنین می‌خواند که عشقِ شادمانه در دعا را به راست‌دلان محدود می‌کند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

אֹרֶזֶרֶע לַצִּדִּיק וְלִישְׂרָיִי לֵב שִׁמְחָה:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

نسخه خطی چنین می‌خواند: «اما کسی که راه‌هایش را کج کرده و تباه شده و آلوده گشته است».

50 רבות מחשבות זרות מבלבלות אותו

50 רבות מחשבות זרות מבלבלות אותו

آن بخش از کسی سخن می‌گوید که دور بوده و از راه بازگشت (teshuvah) نزدیک شده است، و نیز از نوری برتر و فراگیر که به عشق طبیعی نفس نیرو می‌بخشد. آنجا به موازات این بحث توضیح داده می‌شود

بند 15

54 והיה לאבן

وقتی آویگایل (ابیگیل) به ناوال (نبل) گفت که داوود (دود) تا چه اندازه به مجازات او نزدیک شده بود، «دلش در درونش مرد و چون سنگ شد»: از وحشت خشکش زده بود. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این عبارت را برای دلی به کار می‌برد که هیچ احساسی ندارد و آن را با سنگسار پیوند می‌دهد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

I Samuel 25:37 שמואל א כ"ה:ל"ז

ויהי בבקר בצאת הינו מנבל ותגדלו אשתו את-הדברים האלה ונקמת לבו בקרבן והוא הנה לאבן:

And it came to pass in the morning, when the wine was gone out of Nabal, that his wife told him these things, and his heart died within him, and he became as a stone

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 16

55 איתא בזוה"ק זכאי קשוש

זוהר (זחר) از یارسانان راستین سخن می‌گوید که هر روز خود را چنان می‌پندارند که گویی از این جهان رخت برمی‌بندند. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این را به معنای زدودن یاد این جهان می‌خواند، نه ترس از کیفر.

Zohar I, 220a זח"א רכ, א

یادداشت كهوت

ראה זח"א רכ, א. וראה בלקו"מ מסעי צו, ב. מאמרי אדה"ז ענינים ע' רלב. אוה"ת בראשית כרך ד תתכו, א. דרושים ליוהכ"פ ע' א'תקפד. סה"מ תר"מ ע' תרעו.

56 שו"ה ולכאורה — אינו מובן

نسخه خطی می‌افزاید: «بحسب معنای ظاهری آن»؛ دشواری تنها زمانی پدید می‌آید که زوهار به سادگی معنا شود.

یادداشت كهوت

בבז 1174 נוסף: כפשוטה.

57 טבילה בנהר די נור

زوهر وصف می‌کند که ارواح پیش از ورود به גן עדן در رود آتش فرو می‌روند تا از این جهان پاک شوند.

Zohar II, 211b זח"ב ריא, ב

Zohar I, 201a זח"א רא, א

یادداشت كهوت

זח"ב رיא, ב. رمז, א. رאה זח"א رآ, א. وראה לקמן פ' יתרו סט, ג. מג"א צו, א. وبماמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קבו וע' קסה. ובאוה"ת פ' חיי שרה קלב, א.

58 נהר די נור

در رؤیای دانیال (دنیال) دربارهٔ کهن‌سال روزگاران، «رودی از آتش جاری شد و از پیشگاه او بیرون آمد»، و هزاران هزار به او خدمت می‌کردند. حکیمان و זוهر این رود را جایی می‌دانند که ارواح پیش از ورود به גן עדן (Gan Eden) [باغ عدن] در آن فرو می‌روند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Daniel 7:10 דניאל ז':י

נהר דיינור נגד ונפק מן-קדמוהי אלה אלפין ישמשונה ורבו רבון קדמוהי יקומון דינא יתב וספרין פתיחו:

A fiery stream issued And came forth from before him; thou-sand thousands ministered unto him, And ten thousand times ten thousand stood before him; The judgment was set, And the books were opened

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 טבילה בנהר די נור

بخش دیگری از זוهر دربارهٔ فرو رفتن ارواح در رود آتش، که در یادداشت‌های كهوت به آن استناد شده است.

Zohar, Pekudei 46:505-47:515 ספר זוהר, פקודי מ"ו:תק"ה- מ"ז:תקט"ו

60 א"א לירש

نسخه خطی به جای «ناممکن است به ارث ببرد» می‌خواند: «ناممکن است ببیند».

یادداشت كهوت

בבז הנ"ל: א"א לראות.

61 שו"ה מקומו — אפי' מקצת דמקצת

گفتاری متأخر که نیاز به فراموش کردن حتی کوچک‌ترین اثری از این جهان را بررسی می‌کند.

یادداشت كهوت

ראה בהמשך תרס"ו ע' טו. לקו"ש ח"כ ע' 318.

62 מעניני עוה"ז

در حاشیه‌های آنجا، به جای «از امور این جهان» آمده است: «از لذت این جهان».

یادداشت كهوت

באוה"ת מקץ כרך ה הגהות למאמר זה הגירסא: מענג עוה"ז.

بند 17

63 מחיל אל חיל

مزمورسرا زائران صهیون را چنین وصف می‌کند: «آنان از نیرویی به نیرویی دیگر می‌روند؛ هر یک در صهیون به حضور ה' می‌رسد». تلمود (برכות 64a) این آیه را دربارهٔ عالمان تورات به‌کار می‌برد؛ آنان حتی در عالم آینده نیز آرام نمی‌گیرند، بلکه پیوسته اوج می‌گیرند. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 84:8 תהילים פ"ד:ח'

ילכו מחיל אל-חיל יראה אל-אלקים בציון:

They go from strength to strength, every one of them ap-peareth before G-d in Zion

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 כשהולך מחיל אל חיל . . ומדי שבת בשבתו

این یادداشت چنین نقل می‌کند: مقصود، صعودهای ارواح از تالاری به تالار دیگر است تا از مرتبه‌ای بالاتر از تابش שכניה بهره‌مند شوند؛ مانند صعود از بهشت فرودین به بهشت برین.

یادداشت كهوت

נתבאר בסה"מ תקס"ה ח"א ע' שצט "وهוא עליות הנשמות מהיכל להיכל להתענג בעילוי יותר גדול בזיו השכינה כמו העליות מג"ע התחתון לג"ע העליון שעולין במעלה ומדרגת בבחי' זיו השכינה ביתר שאת".

65 מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני

در پیشگویی پایانی اشعیا (ישعیا)، در هر ماه نو و هر שבת (Shabbos)، همهٔ بشر برای تعظیم در برابر ה' خواهند آمد. آلتز ربه (آدمو"ר הזקן) این

آیه را دربارهٔ زمان‌های عروج ارواح به‌کار می‌گیرد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג

וְהָיָה מִדִּי־חֶדֶשׁ בְּחֶדְשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבַת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֱמֹרֵי ה'

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 טבילה בנהר די נור . לשכוח גם ההשגה בג"ע התחתון

بحتى دیگر از تسماح تسدک (הצמח צדק) دربارهٔ فراموش کردن فهم بهشت فرودین پیش از صعود به مرتبه‌ای بالاتر.

یادداشت کھوت

ראה אור"ת שה"ש ע' רלח.

67 שנהנין מזיו השכינה

تلمود عالم آینده را چنین وصف می‌کند: صدیقان با تاج‌هایی بر سر می‌نشینند و از درخشش حضور الهی (שכינה, Shechinah) لذت می‌برند.

Berakhot 17a:12 ברכות י"א א"ב

מִקְרָאָה בְּפִמְיָה דְּרַב: לֹא כְּעוֹלָם הָזֶה הָעוֹלָם הַבָּא. הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא פְרִיָּה וְרִבְיָה וְלֹא מִשָּׂא וּמִתָּן וְלֹא קִנְיָה וְלֹא שְׂנְאָה וְלֹא תַּחְרוּת, אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבִין וְעֹשְׂרוֹתֵיהֶם בְּרִאשֵׁיהֶם וְנִגְנִים מִזִּיּוֹ הַשְּׁכִינָה, שְׁנֶאמַר: "וְיִחְזְזוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ".

It was a favourite saying of Rab : Not like this world is the world to come. In the world to come there is neither eating nor drinking; no procreation of children or business transactions; no envy or hatred or rivalry ; but the righteous sit enthroned, their crowns on their heads, and enjoy the lustre of the Shekinah; as it is said, "And they beheld G-d, and did eat and drink" (Exod. xxiv. II)

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

68 ומה אם . . ותפלה על אחת כמה וכמה

آن بخش استدلالی مشابه از مورد کم‌اهمیت‌تر به مورد مهم‌تر دارد: اگر در جهان آینده نفس از تابش فرمان‌ها بهره‌مند می‌شود، پس انسان در اینجا، در «دهلیز»، به‌مراتب بیشتر باید آن تابش را از راه خدمت خویش جاری سازد؛ از طریق تأمل در اینکه **ה'** همهٔ عوالم را پر می‌کند و در هیبت فرشتگان.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת ראה כג, א. אור"ת ויקרא כרך ב ע' תפד שזזה ק"ו ע"ש.

69 נהר די נור — מזיעתן של חיות הקדש

تلمود تعلیم می‌دهد که رود آتش (دניאל 7:10) از عرق موجودات زندهٔ آسمانی (חיות, Chayos) پدید می‌آید. آلتز ربه عرق را دُرْد عشق برین می‌خواند.

Chagigah 13b:14 חגיגה י"ג ב:י"ד

מִהֵיכָן נִפְיָק? מִזִּיעָתָן שֶׁל חַיּוֹת. וְלִהְיוֹן שְׁפִיד? אָמַר רַב זוטרא בר טוביה אָמַר רַב: עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים בְּגִיהָנָם, שְׁנֶאמַר: "הֲנֵה סַעֲרַת ה' חֲמָה יִצְאָה וְסַעַר מִתְחַלֵּל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יְחֹול". וְרַב אֲחָא בַר יִצְקָב אָמַר: עַל אֲשֶׁר קוֹמְטוּ, שְׁנֶאמַר: "אֲשֶׁר קוֹמְטוּ וְלֹא עַת נֶהָר יוֹצֵק יוֹסְדִים". תְּנָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הַקָּסִיד: אֵלּוּ תִּשַׁע מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וָאַרְבַּע דּוֹרוֹת שְׁקוֹמְטוּ לְהִיבְרָאוֹת

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Bereshit Rabbah 78:1 בראשית רבה ע"ח:א'

... אמר: מן הן דאיתברייך. אמר לו: ומן אן הן איתברייך? אמר לו: מן נהר דינור. אמר לו: ומה עסק דנהר דינור? אמר לו: כהדין ירדנא, דלא פסיק לא ביממא ולא בליליא. אמר לו: ומן אן הוא אתי? אמר לו: מן זיעתהון דחייטא, דאינון מזיעין מן טעינון כורסיא דהקדוש ברוך הוא. אמר לו: סונקתדרון שלו, והא הדין ירדנא מהלך ביממא, ולית הוא מהלך בליליא. אמר: נטר הוינא בבית פעור, כמה דהוה מהלך ביממא, מהלך בליליא. ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון, ר' מאיר אומר: מי גדול השומר או הנשמר? מן ...

He said: Release me, as dawn has broken. He said: I will not "release you unless you bless me" (Genesis 32:27). "He said: Release me, as dawn has broken" – it is written: "New each morning, great is Your faithfulness" (Lamentations 3:23) – Rabbi Shimon bar Abba said: From the fact that you renew us each and every morning we know that You have great faithfulness to revive the dead for us. Rabbi Alexandri said: From the fact that you renew us in the morning of the king- ... doms, we know

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

یادداشت کھوت

חגיגה יג, ב. ב"ר פע"ח. ובכ"מ. לעיל ל, ד.

بند 18

70 ויצעק אל ה' בצר לו

در مزمور کسانی که از خطر رهایی یافته‌اند، مسافرائی که در بیابان گم شده بودند، «در تنگنای خود به **ה'** فریاد برآوردند و او آنان را از گرفتاری‌هایشان رهاشد.» یادداشت کھوت این را مبنای این عبارت می‌آورد. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالز)

Psalms 107:6 תהילים ק"ז:ו

וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵי, בְּצָר לָהֶם מִמַּצְוֹקוֹתֵיהֶם יִצְיָלָם:

Then they cried unto the L-RD in their trouble, And He delivered them out of their distresses

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

ע"פ תהלים קז, ו.

71 צעק לבם אל אדני

ארמيا (ירמיהו), در سوگواری بر اورشلیم, می‌گوید دل‌های مردمش به **ה'** فریاد برآوردند و دیوار صهیون را فرا می‌خواند تا شب و روز بگیرد. آلتز ربه (ادמו"ר וזקן) از آن برای فریادی بهره می‌گیرد که از خود دل برمی‌خیزد. (زمینه: تنخ اشتاین‌سالز)

Lamentations 2:18 איכה ב':י"ח

צָעַק לִבָּם אֱלֹהֵי־נִי חוֹמַת בִּתְּצִיּוֹן הוֹרִידִי כְּנַחַל דְּמָעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֵלֵי־תַנְיָ פּוֹגַת לֶךְ אֵלֵי־תָדֹם בִּתְּצִינָךְ:

Their heart cried unto the L-rd: 'O wall of the daughter of Zion, Let tears run down like a river Day and night; Give thyself no respite; Let not the apple of thine eye cease

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

איכה ב, יח.

72 וישתה וישכח רישו

מדר למואל (למואל) پادشاه: بگذار تلخ‌کامان «بنوشند و فقر خود را از یاد ببرند» و دیگر رنجشان را به یاد نیاورند. تلخی نفس همین شراب است که انسان را از دغدغه‌های دنیوی‌اش غافل می‌سازد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 31:7 משלי ל"א:ד'

ישתה וישכח רישו ועמלו לא יזכר-עוד:

Let him drink, and forget his poverty, and remember his misery no more.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 וכמאמר רבן יוחנן בן זכאי

רבן יוחנן بن زکای (רבן یوحנן בן זכאי) در بستر مرگ به شاگردانش برکت داد که ترسشان از آسمان همچون ترسشان از گوشت و خون باشد. آلت ربه (ادم"ר הזקן) از این سخن برای سنجیدن این امر بهره می‌گیرد که ه' تا چه اندازه از انسان پنهان بوده است.

Berakhot 28b:8-9 ברכות כ"ח:ב-ט'

ובכשחלה רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו. כיון שראה אותם התחיל לבכות. אמרו לו תלמידיו: "נר ישראל, עמוד הימני, פטיש החרק", מפני מה אתה בוכה? אמר להם: אילו לפני מלך בשור ודם היו מוליכין אותי, שהיום כאן ומחר בקבר, שאם כועס עלי אין פעסו פעס עולם, ואם אוסרני — אין איסורי איסור עולם, ואם ממיטני — אין מיטתו מיטת עולם, ואני כול לפיכסו בדברים ולשחדו בממון, אף על פי כן הייתי בוכה, ועכשיו שמוליכים ...

When Rabban Johanan b. Zakkai was ill, his disciples went in to visit him. On beholding them, he began to weep. His disciples said to him, "O lamp of Israel, right-hand pillar, mighty hammer! Wherefore dost thou weep?" He replied to them, "If I was being led into the presence of a human king who to-day is here and tomorrow in the grave, who if he were wrathful against me his anger would not be eternal, who if he imprisoned me the imprisonment would not be everlasting, ... who if

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ברכות כח, ב.

74 שו"ה דלבא — וכל התפללות ובקשות הם מסודרים עד"ז

در نسخه خطی عبارت «و همه دعاها و درخواست‌ها نیز بر همین اساس تنظیم شده‌اند» نیامده است؛ یادداشت احتمال می‌دهد که این عبارت افزوده تسماخ تسدک باشد.

یادداشت كهوت

בבב 1174 ליתא. אולי זהו הוספת כ"ק הצ"צ.

75 מאור פני מלך

مَلِّ سليمان (שלמה): «در روشنایی چهره پادشاه، حیات است»؛ زیرا لطف پادشاه به معنای زندگی و برکت است. جان از دوری خود از آن نور تلخکام

است. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 16:15 משלי ט"ז:ט"ו

באור-פני-מלך חיים ורצונו קעב מלך-ש:

In the light of the king's countenance is life; And his favour is as a cloud of the latter rain.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 ויהי שפל רוח מאד

فصل‌های ۲۹–۳۰ تانیا می‌آموزند که انسان چگونه باید دل زمخت خود را درهم بشکند و به‌راستی فروتن‌دل شود، از جمله با این اندیشه که خود را از دیگران فروتر بداند؛ همان فروتنی‌ای که در اینجا خواسته شده است.

یادداشت كهوت

כמ"ש בתניא פ' כט-ל.

77 וירא אלקים את האור . . כי טוב הוא לגנוז

در روز یک آفرینش، «ה' نور را دید که نیکو بود، و ه' نور را از تاریکی جدا کرد». حکیمان «نیکو» را به این معنا تفسیر کردند که نور شایسته بود برای صالحان پنهان نگاه داشته شود. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 1:4 בראשית א':ד'

וירא אלקים את-האור כי-טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך:

And G-d saw the light, that it was good; and G-d divided the light from the darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Chagigah 12a:10-11 חגיגה י"ב א:י-י"א

ולמי גנזו — לצדיקים לעתיד לבא, שנאמר: "וירא אלקים את האור כי טוב", ואין "טוב" אלא צדיק, שנאמר: "אמר צדיק כי טוב". כיון שראה אור שגנזו לצדיקים שמח, שנאמר: "אור צדיקים ישמח".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

בראשית א, ד. חגיגה יב, א.

78 בקשתי את שאהבה נפשי וגו' אחזתי . . ואל חדר הורת

محبوبه، تنها در شب، در جست‌وجوی محبوبش است: «او را که جانم دوست می‌دارد جست». این عبارت را می‌توان جست‌وجوی نفس برای یافتن ه' خواند. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Song of Songs 3:1 שיר השירים ג':א'

על-משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו:

By night on my bed I sought him whom my soul loveth; I sought him, but I found him not.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

שה"ש ג, א. ד.

79 אחזתי ולא ארפנו עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הורת

محبوبه، پس از یافتن محبوبش، او را در دست می‌گیرد و رهایش نمی‌کند تا او را به خانه مادرش، جایی که شکل گرفته بود، ببرد. آلت ربه خانه و اتاق را به تورات مکتوب و تورات شفاهی تفسیر می‌کند. (در بافت: Steinsaltz Tanakh)

Song of Songs 3:4 שיר השירים ג':ד'

כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתי ולא ארפנו עד-שהביאתי אל-בית אמי ואל-חדר הורת:

Scarce had I passed from them, When I found him whom my soul loveth: I held him, and would not let him go, Until I had brought him into my mother's house, And into the chamber of her that conceived me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 22

80 کوس ישועות אשא

سرایندهٔ مزامیر که نجات یافته است، سپاس می‌گوید: «جام نجات‌ها را برمی‌دارم و نام چهارحرفی (ה', Havayah) را می‌خوانم» و در سپاسگزاری، جامی از شراب را بالا می‌برد. جام ظرفی است که شراب را در خود جای می‌دهد؛ همان‌گونه که تورات نور را در خود جای می‌دهد. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 116:13 תהילים קט"ז:י"ג

כוס-ישועות אשא ובשם ה' אקרא:

I will lift up the cup of salvation, And call upon the name of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קטז, יג.

81 להיות לו דירה בתחתונים

مدراش می‌آموزد که ה' خواستار آن بود که سکونتگاهی در میان عوالم فرودین (دירה בתחתונים, dirah betachtonim) داشته باشد. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این را هدف خدمت انسان قرار می‌دهد.

Midrash Tanchuma, Nasso 16:1 מדרש תנחומא, נשא ט"ז:א'

... באתי לגני אחותי פלה (שה"ש ה, א). אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאנה שיקהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים. ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו: מקל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (בראשית ב, טז-יז). ועבר על צויו. אמר לקה הקדוש ברוך הוא, כך הייתי מתאנה שיקהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ודבר אחד צויתי אותך ולא שמרת אותו. מיד סלק הקדוש ...

So it came to pass on the day that Moses had finished.” Rav says, “Every place where it is stated, ‘So it came to pass (wayehi),’ [is referring to] something new”; but R. Simeon says, “Every place where it says, ‘So it came to pass (wayehi),’ [is referring to] something which existed, has ceased [to exist] for a long time, and has returned to be as it was. 5:7. This text is related (to Cant. 5:1), “When I come to ... my garden, my sister bride.” R. Samuel bar

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY)

بند 23

82 ולא זכר שר המשקים את יוסף

بحتى دیگر از Tzemach Tzedek (הצמח צדק) دربارهٔ فراموش کردن یوسف از سوی ساقی.

یادداشت کھوت

ראה ארה"ת פ' עקב ע' תקטו.

83 ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו

«اما ساقی بزرگ یوسف را به یاد نیاورد و او را فراموش کرد.» اینجا چنین خوانده می‌شود: دعا هدف افزودن لذت در پیشگاه ה' را فراموش می‌کند.

Genesis 40:23 בראשית מ"ב:ג

ולא-זכר שר-המשקים את-יוסף וישכחהו:

Yet did not the chief butler remember Joseph, but forgot him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 ויהי מקץ

«و در پایان دو سال ایام چنین شد»: در معنای ساده، دو سال کامل بعد. اینجا به معنای پایان تورات در زندگی انسان است، پناه بر ה'. (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Genesis 41:1 בראשית מ"א:א'

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד עלי-היאר:

And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed: and, behold, he stood by the river

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 שהוא להרבות תענוג

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت کھوت

ע' לקמן מז, א.

86 בחי' שנתים ימים כמ"ש ואהיה שעשועים יום יום

Tzemach Tzedek در آنجا معنای «دو سال روزها» را بررسی می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה ארה"ת מקץ שלט, א. סה"מ תרל"ח ע' לו "כי מקור יחוד ו"ה בחי' שנתיים הוא ע"י יחוד ו"ה יום יום".

87 ואהי' שעשועים יום יום

حکمت، یعنی تورات، پیش از آفرینش از خود سخن می‌گوید: «در کنار او بودم ... هر روز مایهٔ لذت او بودم.» حکیمان تعبیر «روزبه‌روز» (יום יום, yom yom) را به دو روز ה' تفسیر می‌کنند، زیرا «هزار سال در نظر تو چون یک روز است» (תהלים 90:4). (زمینه: Steinsaltz Tanakh)

Proverbs 8:30 משלי ח:ל'

ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל-עת:

Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight, Playing always before Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

משלי ח, ל.

88 אלפים שנה קדמה התורה לעולם

میدراش می‌آموزد که تورات دو هزار سال پیش از جهان وجود داشته است؛ این برداشت بر پایهٔ تعبیر «روزبه‌روز» است، زیرا یک روز ה' هزار سال است.

Midrash Tehillim 90:7 מדרש תהילים צ"ז:

تשב انوش עד דכא. אמר רבי אבהו גדולה תשובה שקדמה לבריאת עולם שנאמר בטרם הרים יולדו תשב انوش עד דכא. א"ר הונא בשם ריש לקיש אלפים שנה קדמה תורה לברייתו של עולם שנאמר (שם ל) ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. ויומו של הקב"ה אלה שנה שנאמר כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול:

OYW (Public Domain)

Bereshit Rabbah 8:2 בראשית רבה ח':ב'

... היום של ששי שואל של חמישי וכו', עד לראשון למי היו שואלין? לא לתורה, שקדמה לברייתו של עולם! דאמר רבי שמעון בן לקיש: שני אלפים שנה קדמה התורה לברייתו של עולם, הדא הוא דכתיב (משלי ח): ואהיה אצלו אמון וגו'. ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, דכתיב: כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. הוי, הזאת ידעת מני עד וגו'. התורה יודעת מה קודם לברייתו של עולם, אבל אתה אין לך עסק לדרוש, אלא (איוב כ): מני שים אדם עלי ארץ. ר' אלעזר בשם בן סירא אמר: בגדול ממך אל ...

Rav Hama bar Hanina began: "Have you known this from [oldest times?]" (Job 20:4). Rav Hama bar Hanina said: This is analogous to a city that received its supplies by donkey drivers. They would ask one another: 'What is the price of grain in the province today?' The Friday ones would inquire of the Thursday ones; the Thursday ones of the Wednesday ones; the Wednesday ones of the Tuesday ones; the Tuesday ones of the Monday ones; the Monday ones of the Sunday ... ones. The Sunday one, whom would he

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

Zohar II, 49a זח"ב מט, א

יבדאשט כהות

ראה מדרש תהלים ז, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. ושי"נ. זח"ב מט, א. — הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בסה"מ תשי"ח ע' 272.

89 אלפים שנה קדמה התורה לעולם

תנחומא ניש מי-אמודד קה תוראט דו هزار סאל פיש אז גהאן וגודד דאשטה אסט.

Midrash Tanchuma, Vayeshev 4:2 מדרש תנחומא, וישב ד':ב'

... אף קה, אָמר אָדם לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, על שלא בראת עולמך קדם שני אלפים שנה, היתה תורה אצלך אמון, שפך קתיב: ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח, ל). שני אלפים שנה, וקתיב בה, זאת התורה אדם כי ימות באהל (במדבר יט, יד). אלוילי שהתקנת מות לבריות, היתה כותב בה קה. אלא באת לתלות בי את העלילה. הוי, נורא עלילה על בני אדם.

Adam was created on the sixth day, and He informed him in a roundabout way that He had brought death into the world, as it is said: For in the day that thou eatest thereof, thou shalt surely die (Gen. 2:12). To what may this be compared? It may be compared to a man who wished to divorce his wife. Before he enters his home, he writes out the divorce document and then enters the house with the divorce document in his hand.

... He then seeks a circuitous way to

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Midrash Tanhuma-Yelammedenu, trans. Samuel A. Berman (CC-BY)

24 בנד

90 כמ"ש בתיקונים

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יבדאשט כהות

בהקדמה (פתח אליהו).

91 ופרעה חולם

«و فرعون خواب می‌دید.» در اینجا چنین خوانده می‌شود: تجلی ای در دعا که معلوم می‌شود چیزی جز خیال نیست، مانند خواب.

Genesis 41:1 بראשית מ"א:א'

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על-הנָהר:

And it came to pass at the end of two full years, that Pharaoh dreamed: and, behold, he stood by the river

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

از دعای الياهو (אליהו) – «يَسَّح الياهو» – در مقدمهٔ تيکونی زوهار (תיקוני זוהר): ה' حکים است, اما نه בא حکمتی شناخته‌شده. אֵלֶּר רֵבֶה (אדמו"ר הזקן) حکمت (חכמה, Chochmah) و فهم (בינה, Binah) را با תורות מکتוב و תורות شفاهی متناظر می‌سازد.

Tikkunei Zohar 17b:2 תקוני זוהר י"ז ב:ב'

וכל ספירן כל חד אית ליה שם ידיע. ובהון אתקריאו מלאכיא. ואנת לית לך שם ידיע. דאנת הוא ממלא כל שמהון. ואנת הוא שלימו דכלהו וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו שמהון כגופא בלא נשמתא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

25 בנד

93 שבע פרות הטובות

يوسف (يوسף) خواب فرعون را تعبیر می‌کند: «هفت گاو خوب، هفت سال‌اند.» در اینجا، آن‌ها به‌منزلهٔ احساسات نیکوی دعا خوانده می‌شوند. (در سیاق: تنخ اشتاین‌سالتز)

Genesis 41:26 بראשית מ"א:כ"ו

שבע פרות הטבת שבע שנים הנה ושבע השבלים הטבת שבע שנים הנה חלום אחד הוא:

The seven good kine are seven years; and the seven good ears are seven years: the dream is one

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 שבע פרות אחרות ותאכלנה

در خواب فرعون، هفت گاو دیگر، زشت و لاغر، پس از گاوهای فربه از نیل بیرون می‌آیند و آن‌ها را می‌خورند. در اینجا، آن‌ها به‌منزلهٔ احساسات بدی خوانده می‌شوند که احساسات خوب را می‌بلعند. (در سیاق: تنخ اشتاین‌سالتز)

Genesis 41:3-4 بראשית מ"א:ג-ד'

והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן-הנהר רעות מראה ודקות בשר ותעמזנה אצל הפרות עלישפת הנהר: ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקות הבשר את שבע הפרות יפת המראה והבריאת וייקץ פרעה:

And, behold, seven other kine came up after them out of the river, ill favoured and lean-fleshed; and stood by the other kine upon the brink of the river. And the ill-favoured and lean-fleshed kine did eat up the seven well-favoured and fat kine. So Pharaoh awoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 ולא נודע כי באו אל קרבנה

فرعون به يوسف می‌گوید که پس از آن‌که گاوهای لاغر گاوهای فربه را خورند، هیچ‌کس نمی‌توانست دریابد که آن‌ها گاوهای فربه را خورده بودند؛ زیرا به همان اندازه که پیش از آن زشت به نظر می‌رسیدند، همچنان زشت

بودند. آلتیر ربه (ادمو"ר הזקן) این را بر ناپدیدشدن نور دعا بی آن که اثری از آن بماند تطبیق می کند. (در سیاق: تنخ اشتهاین سالتن)

Genesis 41:21 בראשית מ"א:כ"א

וּתְבֹאֲנָה אֱלִי־קֶרְבָּנָה וְלֹא נֹדַע כִּי־בָאוּ אֱלִי־קֶרְבָּנָה וּמִרְאִיהֶן רַע כְּאִשֶּׁר בְּתַחֲלָה וְאִיקָץ:

And when they had eaten them up, it could not be known that they had eaten them; but they were still ill-favoured as at the beginning. So I awoke

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 בתחתינים ואז

نسخه خطی می افزاید: «در میان عوالم فرودین، و تمام روز مشتاق است، و آن گاه.»

يادداشت كهوت

בבזך 633: "בתחתינים וכל היום הוא משתוקק ואז.

97 שאין רע יורד מלמעלה

מידראש (מדרש, Midrash) מי آموزد که هیچ بدی از بالا فرود نمی آید. آلتیر רبه از آن نتیجه می گیرد که آنچه بد می نماید، خوبی ای را در درون خود پنهان دارد.

Bereshit Rabbah 51:3 בראשית רבה נ"א:ג'

גפרית ואש הה"ד (תהלים יא) ימטר על רשעים פחים אש וגפרית וגו' פחים גומרים ומצדין אש וגפרית א"ר יודן מפני מה אדם מריח ריח גפרית ונפשו סולדת עליו למה שהיא יודעת שהיא נידונה בה לע"ל שנאמר מנת כוסם ר' ישמעאל בר נחמן משום ר' יונתן כפיילי פיטרין לאחר המרחץ א"ר חנינא אין דבר רע יורד מלמעלה אתיבון והכתיב (תהלים קמח) אש וברד שלג וקישור אמר להם רוח סערה היא שהיא עושה דברו מילתא דר"ש בן לקיש פליגא אהא דא"ר חנינא בן פזי (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב ...

Brimstone and fire" – that is what is written: "He will rain" upon the wicked burning coal [pahim], fire and brimstone..." (Psalms 11:6). "Pahim" – [this means both] coals and traps. "Fire and brimstone" – why is it that when a person smells brimstone his soul becomes unsettled? It is because it knows that it will be sentenced with it in the future, as it is stated: "[Fire and brimstone...] will be their lot [menat kosam]" (Psalms 11:6). Rabbi Yishmael bar Nahman in the name of ... Rabbi Yonatan: Like a

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

يادداشت كهوت

ב"ר נא, ה. להלך לב, א.

دربارهٔ این نسخه

.the notes ,our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); En Jacob, translated by SH Glick, 1916 (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain); Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY); OYW (Public Domain); Midrash Tanhuma-Yelammedenu, trans. Samuel A. Berman (CC-BY)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکت ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از 1/mikeitz/torah-ohr/fa/likuteitorah.com/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק